

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885.   Andra Kammaren.   N:o 29.

Fredagen den 20 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs och bordlades för andra gången Lag-Utskottets Ut-låtande N:o 17.

§ 2.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 3, angående vissa delar af tullbevillningen.

Enligt den af Kamraren antagna föredragningsordningen, före-kom nu till behandling

Punkten 23.

Å artikeln *mais* hade i afgifna särskilda motioner yrkats af Fri-herre *Klínckowström* en inregistreringsafgift, beräknad för omalen mais till 49 öre och för mjöl till 50 öre, allt för 100 kilogram; af Herr *P. Pehrsson* i Norrsund, så vidt motionären under spanmål in-begriper denna vara, en dylik afgift af 8 procent; af Herrar *Bexell* och *Örwall* m. fl. en tull af 1 krona för omalen mais och 2 kronor 50 öre för mjöl; samt af Herr *Fredholm* en tull af 10 kronor för omalen mais och 15 kronor för mjöl, allt för 100 kilogram; och hade Utskottet med anledning häraf under förevarande punkt hemställt, att artikeln *Mais*, omalen, i tulltaxan måtte åsättas en införselstull af 1 öre för 1 kilogram.

*Angående
införselstull
å mais.*

Emot denna Utskottets hemställan hade reservation anmälts af Herr *Bennich*, med hvilken Herrar *Hammar*, *Kockum*, *L. Björn-stjerna*, *C. F. Wærn*, *H. Forssell*, *C. O. Widmark*, *O. Jonsson* i Hot, *J. Johansson* i Noraskog och *S. M. Olsson* i Sörnäs instämt, och hvilken hemställt, att Riksdagen, med afslag å ifrågavarande yrkan-

Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)

den om införselsafgift å omalen mais, måtte bibehålla tullfrihet å denna vara.

Efter uppläsande af Utskottets hemställan anförde

Herr Ol. Jonsson: Herr Talman! I fråga om den nu föredragna punkten har jag förenat mig i den reservation, som af Herr Bennich m. fl. afgifvits och deri yrkats, att artikeln mais skall vara tullfri. Jag behöfver endast påminna om de svårigheter, som skulle uppstå, i fall tull åsattes mais i omalen form, men deremot mjölet vore tullfritt. Men icke mindre svårigheter skulle uppstå, om vi i det fallet vore konsekvente och läte äfven maismjöl beläggas med tull. Såsom herrarne veta, ingår maismjöl icke obetydligt i åtskilliga sorters bakverk, och det användes då sammanblandadt med hvetemjöl. Det måste därför blifva mycket svårt att kunna urskilja, huru vida maismjölet är uppblandadt med hvetemjöl vid införseln, och man kan mycket väl tänka sig, att affärsmännen, som äro ganska spekulative, skulle, när hvetemjölet är tullfritt, finna med sin fördel förenadt att hopblanda mjölsorterna. Det skulle blifva samma historier som under de föregående år, då vi hade tull på dessa artiklar. Derjemte skulle det vara egendomligt, om svenska Riksdagen, som afslagit spanmålstullarne för resten, skulle lägga tull på artikeln mais, när just de stater, man i dessa dagar åberopat som stöd för spanmålstullarne, antingen icke hafva tull på mais, såsom förhållandet är i Frankrike eller låtit den stå kvar vid sitt förra låga belopp, såsom i Tyskland. Dessa exempel tala för nyttan att i vissa fall använda mais och att den är tullfri. Jag fäster mig icke så mycket vid den omständigheten, huru vida mais för bränvinstillverkningen är användbar eller icke, men såsom gödningsämne för kreatur är maisen af tillräckligt stor betydelse, för att man icke skall i fråga om den gifva sig in på den inkonsequensen att sätta tull på en enstaka spanmålsartikel.

Jag hoppas, att efter det beslut, som i går afton fattades, och den ofantligt långa diskussion, som föregick detta beslut, någon vidlyftigare debatt icke skall erfordras om de öfriga punkterna i betänkandet. För att icke gifva anledning till ett vidare upptagande af striden, skall jag inskränka mig till att yrka bifall till Herr Bennichs reservation och således afslag å Utskottets hemställan om tull å artikeln mais.

Häruti förenade sig Herrar *S. M. Olsson* och *Näsman*.

Vidare anförde

Herr Nils Petersson: Under den långa diskussion, som föregick gårdagens beslut, framhölls och kunde icke bestridas, att jordbruket i allmänhet befann sig i en betryckt ställning; men äfven såsom motskäl för att man icke skulle lägga tull på spanmål, att man icke skulle fördyra den fattige arbetarens lefvebröd. Men i denna fråga tror jag icke att man kan framhålla sådana skäl, och jag tyc-

ker därför, att stridigheterna härom icke borde blifva så synnerligt stora i denna Kammare, utan att Utskottets förslag i denna punkt skulle kunna bifallas. Dock tror jag, att tullen bör så utsträckas, att den tillämpas på både malen och omalen mais, emedan i annat fall det med maistullen afsedda ändamål icke skulle ernås. Man har väl velat påstå, att i sådant fall maismjöl och hvetemjöl skulle sammanblandas och således vid det förhållande, att hvetemjöl är tullfritt, svårigheter uppstå vid förtullningen; men detta är mera de obotfärdigas förhinder än verklighet, ty icke lärers någon blanda tillsammans mjöl af hvete och mais för att göra maismjölet tullfritt, då maismjölet skulle förstöra hvetemjölet. Skulle det oaktadt någon vilja göra det, är jag öfvertygad om, att man lätt nog skulle kunna taga reda på den saken.

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

Hvad angår påståendet, att maistullen icke skulle vara till någon nytta för jordbrukarne, så har jag mig väl bekant, att maisen användes till gödning; men hufvudsakligast torde den användas vid bränvinsbränning, och det är en handtering, hvilken icke torde behöfva vidare uppmuntras och för hvars drifvande i allt fall finnas tillräckliga produkter inom landet. Jag finner således alla skäl tala för åsättande af den ifrågavarande tullsatsen. Äfven den kommer att i någon mån reglera spanmålsmarknaden derigenom att, derest importen af mais minskades, andra och inhemska produkter mera komme att användas vid bränvinsbränning. Härigenom skulle också afsättningen af potates underlättas, å hvilken vara priset oftast står så lågt, att den som odlar potates icke kan tänka på att derpå existera. Man kan, när man vet att priset på potates, hvilken tål vid långa transporter, nu gått ned till 2 kronor 50 öre tunnan, tänka sig, att det icke motsvarar produktionskostnaden; och något måste man väl unna jordbrukaren att sälja, för att han skall kunna betala sina utskylder.

På de skäl, jag nu anfört, tager jag mig friheten yrka bifall till Utskottets förslag med den ändring, att tullsatsen skall tillämpas på äfven malen mais.

Herrar *Sjö, Johansson* i Löfåsen, *Pettersson* i Alfvesta, *Erickson* i Bjersby, *Odell, Sjöberg* i Hodaryd, *Ersson* i Buska och *Danielson* instämde i detta yttrande.

Herr Nils Jönsson: Åsättande af tull på mais anser jag helt och hållet nödvändigt, emedan tullfri införsel deraf i de trakter, som äro hänvisade till odlingen af råg och potates, och der bränvinsbränning idkas, oskäligt nedsätter priset på sistnämnda produkt, hvilket är det enda, som den mindre jordbrukaren på denna ort har att sälja. Ofta har inträffat, att potatespriset nedgått ända till 2 kronor, 2 kronor 50 öre å 3 kronor å en tunna om 9 kubikfot, ja ännu lägre; och man kan då tänka sig, att jordbrukarens ställning icke är afundsvärd, han har knappast ersättning för produktionskostnaden, mycket mindre någon ränta å jorden. Reservanterna hafva, såsom skäl för att icke tull på mais skulle åsättas, åberopat äfven sista tullkomiténs betän-

*Agående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

kande, som förmåler, bland annat, att mais med fördel användes till bränvinsbränning, och att sista tidens erfarenhet visat, att denna handtering med fördel kunde bedrivas för export i stor skala. Att bränvinsbränning af mais till export med fördel kan drivas, vågar jag på det bestämdaste bestrida, hvilket också framgår af senaste årens export. Att sådan export i stor skala egde rum åren 1880 och 1881 berodde på öfverproduktion, som nedtryckte prisen till och med under produktionskostnaderna, samt ovanligt högt pris på utländska marknaden. Sedermera har icke någon nämnvärd export af bränvin egt rum, och de båda sista åren har icke exporterats 1 procent af tillverkningen.

Då den nu af Utskottet föreslagna tullen på mais skulle åstadkomma jemnare pris och derigenom betydligt förbättra jordbrukarens, i synnerhet den mindres, ställning, vågar jag till Kammarens behjertande framställa yrkande om bifall till Utskottets förslag, med den förändring deri Nils Petersson yrkat.

Herr Aug. Peterson: Jag skall också instämma i hvad Herr Nils Petersson yrkat, synnerligen som artikeln mais icke kan anses såsom nödvändig för brödfödan. Dertill kommer, att jag strängt håller på att, om Kammaren bifaller den här föreslagna tullen på mais, Kammaren äfven måtte antaga af samme talare yrkade tull på maismjöl.

Inom den provins, jag tillhör, utgör, såsom min länskamrat nyss nämnde, maisen en hämsko på den lilla vinst, jordbrukaren der möjligen kunde få af sin potatesodling. Genom den fria införseln af mais nedtryckes nemligen potatespriset så, att det är öfver höfvan lågt, och den mindre jordbrukaren får alldeles för litet betaldt för sin potates. Af dessa skäl hoppas jag, att mais skall blifva åsatt den tull här föreslagits.

Beträffande en ledamots af Bevillnings-Utskottet yttrande, att det skulle vara svårt för tullbetjeningen att tullbehandla maismjöl, emedan det kunde uppblandas med annat mjöl, tror jag icke att detta är så farligt. Jag hörde nemligen för några år sedan, då frågan förevar om tull på mais och samma anmärkning gjordes i fråga om tullbehandling af mjöl, en vetenskapsman nämna, att det är mycket lätt att tullbehandla sådant mjöl, ty om man ser på detsamma genom ett glas, synes det genast, om det är rent mjöl eller om mjöl af hvete eller annan spanmål inblandats deri. Jag tror således icke, att det skall möta något hinder vid tullbehandlingen att sätta tull å maismjöl.

Jag ber, såsom jag i början nämnde, att få instämma i det af Herr Nils Petersson i Runtorp framställda yrkandet.

Herr Björkman: Herr Talman! mine herrar! Jag begärde icke ordet i går afton, emedan jag af smällandet med klaffarne fann, att tiden då icke var tjenlig dertill. Men det var äfven en annan omständighet, som afhöll mig derifrån, den nemligen, att från alla håll uttalades det lifigaste intresse för arbetaren. Det var ingen, som

icke för den fattige uttalade de varmaste sympatier, och alla hoppades, att tullfri spanmålsinförsel skulle verka godt för den fattige arbetaren. Jag, som sjelf är en arbetare och en arbetares son, gläder mig deröfver, liksom jag gläder mig att saken i går fick den utgång, som den fick, jag har velat uttala detta, men vill icke vidare i denna fråga upptaga Kammarens tid, utan anhåller blott att i denna fråga få förena mig med Herr Nils Petersson.

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

Herr Grafström: Om tull lägges på mais, men maismjöl blifver tullfritt, går detta i en orätt rigtning mot den inom tulltaxan vanligen följda. Inom industrien anser man, att råvaran bör vara tullfri, men att, i samma mån den något förädlas, bör den ock beläggas med tull. Då den här följda principen således strider mot de vanliga, ber jag att få lägga detta skäl till de skäl, förste talaren gaf för afslag å denna punkt.

Herr Ericsson i Ahlberga: Herr Talman! Min uppfattning af nykterhetsverksamheten i vårt land bjuder mig att ytra några ord för att gifva till känna, hvilken ställning jag intager till denna fråga. Det är känt, att stora massor af mais årligen importeras, hufvudsakligen för att användas till bränvinsbränning. Vid sådant förhållande tror jag, att det för nykterhetssaken vore ett steg framåt, om Utskottets förslag vunne Kammarens bifall. Hvad Kammaren gör för att lägga hinder i vägen för denna handtering, skola alla nykterhetsvänner helsa med glädje. Då mais är en mycket billig råvara, kunna bränvinsbrännare genom att använda mais få ett billigt bränvin. Men genom billigt bränvin befrämjar man icke nykterheten: man bör tvärtom fördyra varan så mycket som möjligt för att derigenom söka motverka missbruket af spritdrycker. För min del har jag bidragit till det slut, denna fråga fått i Utskottet, och jag vågar hoppas, att äfven denna Kammare skall skänka sitt bifall till Utskottets utlåtande.

Herr Talman! Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

I detta anförande instämde Herrar *Nyström, Andersson* i Lysvik. *Therménus, Göransson, Nyqvist* och *Jak. Erikson*.

Herr Pehrsson i Törneryd: Af det beslut, Kammaren fattade i går qväll, anser jag icke någon behöfver känna sig bunden vid afgörandet af denna punkt. Det är naturligtvis en stor skillnad uti hvad man använder mais till, och det hvartill man använder de egentliga slagen af spanmål; och kan man säga, att man bör hafva de spanmålsslag tullfria, hvilka användas till brödfödan, så kan man å andra sidan lugnt vara med om att ålägga en lämplig införselstull på ett sådant sädesslag som mais, hvilket i vårt land företrädesvis användes sasom råämne vid bränvinstillverkning.

Man bör vid afgörandet af denna fråga tänka på den stora delen af landets jordbrukare, som är hänvisad till att taga sin utkomst på en mager och fattig jord. Alla dessa äro på samma gång hänvisade till att odla potates i temligen vidsträckt mån. Denna odling medför för dem den största inkomsten, derför att den magra jorden icke kan

Angående
införsetull
å mais.
(Forts.)

lemnna någon skörd af andra rotfrukter eller spannmål, som gifva ens närmelsevis den inkomst, som potatesskörden under ej allt för ogynnsamma förhållanden lemnar, detta i synnerhet därför, att de mindre jordbrukarne vanligtvis sjelfva äro i tillfälle att verkställa det ganska dryga arbete, som är förenadt med en väl skött potatesodling. Det är icke litet arbete, som måste nedläggas på en väl handhafd potatesodling, och just genom att sjelf verkställa detta arbete är det, som den mindre jordbrukaren är i tillfälle att mera än den större jordbrukaren få någon behållning på potatesodlingen. De provinser, som af sagda skäl odla potates i mera utsträckt omfång, äro: Östergötland, Västergötland, Småland, Blekinge, Kristianstads och Hallands län med flera trakter af vårt land. Man har talat om att bevara de olika samhällsklassernas intressen, och då vågar jag påstå, att här är ett intresse, vid hvilket man är skyldig att fästa afseende, ty antalet af den befolkning i vårt land, som hufvudsakligen har sin inkomst af potatesodling, är så stort, att dess intressen i detta fall böra bevaras. Då dertill kommer, att mais företrädesvis användes såsom råvara vid brännvinsproduktionen och att man genom en tull derpå icke fördyrar lifsförnödenheterna för vare sig den ena eller andra, anser jag, att man på goda grunder kan åsätta denna tull.

De af Bevillnings-Utskottet nu anförda skäl, hvilka vid 1880 års riksdag af mig och andra talare då framhöllos, tillsammans med hvad i dag blifvit anfördt, anser jag vara tillräckligt talande för att Kammaren bör åsätta mais en tull med hvad nu föreslagits, eller 1 öre per kilogram, hvartill jag yrkar bifall.

Angående malen mais, så bör naturligtvis äfven den beläggas med en efter förhållandena lämplig tullsats, och derom få vi ju tillfälle att bestämma i nästa punkt i detta betänkande, derest den föreslagna tullsatsen å malen mais nu skulle af Kammaren godkännas.

Häruti instämde Herrar *Smedberg, Norén, Folke Andersson, Svensson* i Edum, *Börjesson, A. P. Lind, Gust. Mellin* och *Svenson* i Bossgården.

Herr Ol. Jonsson: Då en talare ur nykterhetens intresse sökt framhålla vigten af tull på mais, har jag icke kunnat underlåta att begära ordet ännu en gång. Att tro det man genom att införa tull på mais skall kunna inskränka förbrukningen af brännvin, synes mig vara en högst märkvärdig tanke. Riksdagen har ju i sin hand att fördyra brännvinet så mycket som helst, och icke lär denna tull kunna spela någon roll med afseende å brännvinspriset. Deremot kan den vara af någon vigt för potatesodlare i de trakter, der jorden förmenas vara så beskaffad, att endast potates skulle kunna med framgång odlas. Men jag får säga, att jag har svårt att tro det jordens beskaffenhet kan vara sådan. Potates odlas på sandjord, och min erfarenhet är, att råg å dylik jord växer lika väl som potates. Jag ber äfven få fästa uppmärksamhet å inkonsequensen i det påståendet af den siste talaren, att icke maistullen skulle bidraga att fördyra lifsförnödenheterna. Meningen med maistullen påläggande skulle ju just vara att fördyra priset å potates och icke finnes det hvarken i Ble-

kinge eller andra trakter någon, som icke förbrukar potates. Nog är det sålunda tydligt, att maistullen skulle lända till fördyrande af lifsförnödenheterna, om än icke i samma grad som tull å spanmål. Alla som yttrat sig för maistull hafva äfven påyrkat tull å malen mais och konsekvensen fordrar naturligtvis äfven tull å maismjölet, om råvaran skall beläggas med tull.

*Angående
införseltull
å mais.
(Forts.)*

Den ärade vice ordförandens i Bevillnings-Utskottet yttrande en föregående dag, att mellanrikslagen ej kunde gifvas den tolkning, att införsel från Norge af malen vara finge ske tullfritt, om råvaran vore åsatt tull, anser jag vara afvita. Ty med samma rätt skulle man kunna säga, att våra linne- och bomullsvaror och dylikt, som hos oss tillverkats af utländsk råvara, icke skulle få införas tullfritt i Norge, hvilket likväl sker, och exempelvis vill jag äfven nämna, att här malet rågmjöl af rysk råg alltid införts i Norge såsom svensk produkt. Det är sålunda i min tanke alldeles tydligt, att om ej tull lägges å maismjöl, så skall omalen mais kunna försälas till Norge och der för malen, tullfritt införas här i riket, hvarigenom maistullen helt och hållet skulle förlora effektivitet.

På alla dessa skäl vidhåller jag mitt förut gjorda yrkande.

Herr Markstedt: Jag ber till en början få frambära min sannskyldiga tacksamhet till alla dem, som ifrå för nykterhetens befrämjande i vårt land. Men då de inblanda bränvin i snart sagdt hvarje förekommande fråga, gå de längre, än jag vill följa dem. Frågan om maistullen står utom bränvinsfrågan och spelar ej någon hufvudsaklig roll rörande bränvinsproduktionen. Jag erinrar mig lifligt från 1882 års riksdag, som beslöt borttagande af den 1880 pålagda inregistreringsafgiften å mais, hurusom flere framstående ledamöter från de sydliga provinserna framhöllo, att maistull skulle för dem verka skadligt, emedan de oundgängligen behöfde mais för sina kreaturs utfodring, hvilken i anledning af föreskrifter från Danmarks sida till hinder för kreatursutförseln måste uppdrivas med afseende å kreaturens gödande och omvårdnad, på det att kreaturen måtte kunna direkt öfverföras till den engelska marknaden, och hvilket gaf mig anledning att rösta för inregistreringsafgifternas borttagande.

Jag skulle icke tagit till ordet, om jag icke i denna fråga stode i den angenäma belägenheten att få tillfälle yttra mig om förhållanden, som icke beröra Norrland. Jag ber att få instämma med dem, som yrkat afslag å Utskottets hemställan och bifall till reservanternas förslag.

Herr Johansson från Stockholm: Jag skall icke tillåta mig att orda om lämpligheten af tull på mais eller icke, emedan detta föga kommer mina kommittenter vid. Jag vill endast säga, att jag tror att det föga inverkar på bränvinspriset, huru vida maise är tullfri eller ej, i synnerhet om man tänker på våra utskänkningsbolag, som hafva sitt bestämda pris hela året om. Några talare hafva här ordat om på samma gång 23 och 24 punkten af detta betänkande, och med stöd häraf vill jag också inlägga en gensaga mot att lägga tull på omalen

Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)

mais, medan malen skulle vara tullfri. Jag gör icke detta af ömhet för vår qvarnindustri — hvilket man må hända kunde tro, då jag i detta fall har *något* eget intresse — ty förmalning af mais är den svåraste af all malning, enär det icke finnes någon så hård spannmål som denna. Huru mycket högre tull på den förmalna varan gent emot den oförmalna, som kan vara lämplig för att det för våra qvarnar skulle bära sig, är jag för närvarande ej i tillfälle att uppgifva. Om detta är ej heller frågan, utan derom, att den icke förmalna maisen kan man bedöma, då deremot utur den importerade förmalna en viss del af den finare sikten redan på förhand kan vara urtagen, och denna finsikt inblandad uti det hvetemjöl, som också hit importeras.

Sant kan vara, att, till undvikande af förvexling, bör den ena mjölsorten vara tullfri så väl som den andra, men föga varukänedom behöfs för att, exempelvis, skilja på sammanmalet rågmjöl och maisgröpe, och mais, malen eller omalen, kommer dessutom merendels in i endast större kvantiteter.

Det är blott detta jag velat yttra. Något yrkande har jag icke att framställa.

Herr Wilh. Carlson: Som jag, så vidt jag vet, är den ende representantanten för Stockholms stad, som blifvit hedrad med epitetet protektionist, och jag nu i två dagar tyst och stillatigande lyssnat till den lifliga diskussionen i tullfrågan, känner jag mig i dag af flera skäl manad att påkalla Kammarens uppmärksamhet några ögonblick för att redogöra för mina åsikter i dessa tullfrågor, hvilka nära sammanhånga med hvarandra. Jag ber att först få förklara, att jag anser att protektionist är den, som är vänlig mot sådana tullar, som gagna vårt land, och att frihandlaren har en motsatt åsigt, d. v. s. att han icke vill höra talas om tullar. På grund häraf skall jag be att få försvara min ställning såsom protektionist.

Enligt min åsigt har en tull tre ändamål. Det första är att skaffa inkomster till statskassan, om behof deraf förefinnes, i hvilket fall tullen väl lämpar sig för indirekt beskattning. En tulls andra ändamål är att, om man i några hänseenden anser sig skyldig att skydda den inhemska industrien, bidraga dertill, och det tredje, att utjemna den mycket mystiskt omtalade handelsbalansen. I nu föreliggande frågor om tull å spannmål och lifsförnödenheter finner jag icke, att något af dessa tre syftemål förefinnes. Det finnes nemligen ingen brist i statskassan, och icke heller någon industri, som särskildt behöfver tullskydd; ty, mine herrar, jag tager mig friheten att icke inräkna landtbruket i den vanliga industrien. Men, ehuru sjelf tullvän, är jag dock icke så oförståndig, att jag skulle vilja lägga tull på alla råvaror, då derigenom industriens utveckling skulle hämmas. Enligt min uppfattning böra alla råvaror vara fria från tull, och jag ställer dessa jordbruksprodukter lika med andra råvaror. Artikeln ull t. ex. är en råvara, därför att man icke kan kläda sig med den oförädlad, och äfven spannmål, emedan ingen kan föda sig med den i oförädlad form. Såsom jag nyss nämnde, föreligga icke nu några af de skäl, som skulle tala för införandet af tull. Icke behöfves det

för statskassans räkning, icke heller för industriens skydd och icke är det säkert, att den mycket omordade handelsbalansen skulle på något sätt beröras af dessa skyddstullar, emedan vårt land producerar en så stor mängd spannmål af alla slag, att, om vi sammanlagga alla sädeslagen, som produceras, sammanlagda mängden deraf blifver tillräcklig för landets behof. Visserligen produceras hafre i större kvantitet, än landet behöfver, men råg deremot i mindre, så att det hela utjemnar den så kallade handelsbalansen. På dessa grunder tror jag, mine herrar, att man icke gagnar hvad man tror sig gagna, om man åsätter tull på spannmål, mais eller fläsk, utan att man tvärtom gör skada. För att icke trötta Kammaren ber jag att ytterligare endast få förklara, att jag instämmer med reservanterna och således yrkar afslag å förslaget om tull på mais.

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

Herr Pehrsson i Törneryd: En talare på norrlandsbänken, Herr O. Jonsson i Hof, förebrådde mig för att jag gjort mig skyldig till en inkonsequens derutinnan, att jag skulle hafva sagt, att tullen på mais icke fördyrade lifsförnödenheterna. Jag erkänner villigt, att jag der vid lag icke uttryckt mig så tydligt, som jag skulle velat göra. Jag kan mycket väl förstå, att maistullen i någon mån under vissa förhållanden och vid några tider på året skall fördyra priset på potatesen, men jag vill påstå, att en sådan tull icke ökar priset på brödet. Jag tror därför, att jag kan hafva lika rätt i hvad jag sagt, som den ärade talaren. Han sade vidare, att de, som hade dålig jord, icke behöfde odla potates derpå, de kunde ju odla råg. Om en sådan invändning kommit från någon annan än en jordbrukare, så skulle jag funnit det förklarligt och naturligt, men då en jordbrukare säger så, då får jag erkänna, att det väcker, minst sagdt, min förundran. Han bör väl veta, att man omöjligen kan hålla på med att odla samma sädeslag oupphörligt, utan man måste ovilkorligen hafva en lämplig förfrukt, och likasom potatesen behöfver en god och fullt lämplig förfrukt, lika väl behöfver rågen en sådan. Jag vågar påstå, att om man på samma stycke jord odlar råg och endast råg, så får man till sist liten eller ingen skörd, trots alla omsorger. Den lämpligaste förfrukten för råg på mager jord tror jag vara potatesen.

Jag minnes mycket väl, då denna fråga var före vid 1880 års riksdag, att en af vårt lands största jordbrukare hänvisade mig och många andra att på dålig, mager jord för råg och hafre såsom förfrukt i stället för potatesen använda lupiner, lucern och spergel. Herrarne, åtminstone de, som äro jordbrukare, känna nog till, att man på dålig sandjord omöjligen kan framtvinga sistnämnda foderväxter, då man deremot med stor fördel kan odla potates och får en ganska hjälplig skörd. Detta torde vara tillräckligt bevisande, att potatesodlingen, hvarom jag nu talat, bör, såsom nu fordras, bevaras åt dem bland Sveriges jordbrukare, som skola taga sin hufvudinkomst af densamma.

På dessa grunder fortfar jag i mitt förra yrkande.

Herr Joh:s Jonson: Under de föregående dagarnes debatt

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

i denna Kammare har man hört flera utmärkta och vackra tal om att man icke skulle fördyra brödet för den fattige. I afseende å tull å mais gäller icke samma skäl, ty, mine herrar, mais begagnas här i landet hufvudsakligen till bränvinsbränning, och då maisen införes från utlandet, gå äfven våra penningar till utlandet. Ur statsekonomisk synpunkt är det således en ren förlust att köpa så mycket mais utifrån, då bränvin kan tillverkas af vårt eget jordbruks produkter. Det går väl an, så länge vi få låna penningar i utlandet och således kunna köpa utländska saker därför, men fortsätta vi på samma sätt som hittills, få vi ingenting kvar, då de artiklar äro använda, som vi köpt. Men hvad vi ha kvar, det blir skulderna. Det finnes åtskilliga trakter i vårt land, der ingenting annat med fördel kan odlas än potates, men dessa potatesodlare hafva på senare tider fått sälja sin potates till underpris, för att den icke skulle ruttna för dem, och de hafva icke kunnat erhålla mera betaldt för den, därför att man kunnat obehindradt köpa mais till bränvinsbränning. Under sådana förhållanden skall jag be få yrka bifall till Utskottets hemställan.

Häruti förenade sig Herr *Carl Persson*.

Herr Lasse Jönsson: Jag vill blott tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till Utskottets förslag. Jag ber likväl att få bemöta en ledamot af Bevillnings-Utskottet, som anförde, att det vore omöjligt att lägga tull på maismjöl, därför, att importen deraf i sådant fall skulle ske öfver Norge, och att det vore omöjligt att kontrollera densamma. Jag ber då att få fästa hans uppmärksamhet på, hvad han svarade talaren på upplandsbänken, hvilken sade, att maisen vore till fördel för bränvinsbränningen, nemligen att "vi hafva årliga riksdagar, hvilka hafva i sin makt att höja bränvinsafgiften." Det är just dessa årliga Riksdagar, hvilka, i fall denna import öfver Norge bedrifves emot Sveriges intressen, ega att med tanke på landets sanna nytta förhindra en sådan import.

Denne talare sade vidare, att han ville göra oss uppmärksamma på, att vi år 1882 införde mais till fördel för sydsvenskarne, och att desse sedan utfodrade sina kreatur dermed, hvarefter de exporterade dem till England. Jag får säga, att detta bevisar en bra liten känedom om våra landbrukare i södra Sverige. Jag är öfvertygad om, att de, som gjort detta, hafva icke förtjenat mycket derpå och hafva icke länge dermed fortfarit, om icke för att åstadkomma lyxartiklar.

Jag slutar med att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Nils Olsson: Jag vill icke anföra något skäl hvarken för eller mot skyddstull å mais, ty i den trakt, jag tillhör, förbrukas mycket litet mais, utan endast fästa uppmärksamheten på, att reservanternas skäl förefalla mig synnerligen olyckligt valda. Reservanternas måtte icke hafva läst Utskottets betänkande, då de afgåvo sin reservation. De anföra såsom ett hufvudskäl, att »den för våra klimatiska förhållanden synnerligen naturliga bränvinstillverkningen, enligt sista tidens erfarenhet, bör och kan bedrifvas för export i stor

skala.“ Hvad säger då Utskottet om sista tidens erfarenhet i den vägen? Jo, att utförelsen af brännvin, som år 1880 utgjorde 6,248,425 liter, år efter år nedgått, så att den år 1884 i rundt tal utgjorde allenast 240,000 liter. Således har exporten under dessa år nedgått med ungefär 6,000,000 liter. Det är allenast på detta förhållande jag velat fästa uppmärksamheten.

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

Herr Grefve Sparre: Ehuru jag är vän af tullen å jordbrukets produkter, så kan jag icke, sedan denna fråga fallit i sin helhet, förordna tull på en så ringa del af importen som mais. Dermed torde få anstå, till dess frågan vid nästa riksdag åter förekommer. Här förestår nemligen, mine herrar, från och med gårdagen, en strid, jag vill icke säga på lif och död, ty vi använda ju icke blanka vapen, men den mest oförsonliga, den häftigaste strid emellan dem, som vilja rädda jordbruket från undergång och sämedelst, jag vågar säga det, rädda fosterlandet, och dem, som, jag vill ej säga motsatsen, men icke hafva öppna ögon för hvad som passerar inom vårt land. Jag beklagar, att regeringens främste man i går tog till orda på sätt som skedde i denna fråga. Jag beklagar det därför att det bevisar, att han icke känner ställningen i landet, hvilken är af den beskaffenhet -- och derom hafva vi hvarje dag tydliga vittnesbörd -- att Sverige icke längre kan uthärda detta skick. Och ändå säger man: "det skulle icke gå an att bryta med detta system." Nå väl, mine herrar, har detta system verkligen varit så välsignelsebringande för vårt land? Visade jag icke i går med officiella siffror, att nästan alla de fabriker, hvarom i Kommerskollegii berättelse omförmäles, minska sin produktion år efter år, och hvad är orsaken dertill? Jo, att icke deras artiklar konsumeras, och detta härrör till stor del af jordbrukets betryck. Vi måste komma i håg, att landtbefolkningen utgör 85 procent af landets hela folkmängd, således de, som mest konsumera dessa varor. Då dessa icke hafva något att köpa för, kunna fabriker ej afsätta sina varor och måste därför slutligen gå under. Detta så kallade system består egentligen deruti, att vi lefva på utländsk skuldsättning, hvarmed vi gälda de varor, vi importera, ett system således, hvarunder vi, i den djupaste fred gynnade af de lyckligaste förhållanden, under en tid af 70 år åsamkat oss en skuld af omkring 7 å 8 hundra millioner kronor och hvilken ökas med hvarje år. Ständigt utfärdas till utlandet nya serier af obligationer. Den, som här vid lag hyser någon tvekan, hänvisar jag att samtala med administratorerna för de stora bankerna, Riksbanken och Skandinaviska kreditaktiebolaget: och de skola erfarå att de tider, då räntorna skola utbetalas, gå de i en slags feber, ty de veta icke, hvarifrån de skola taga vaxlar att betäcka utgifterna. Ett sådant system prisar man och vill icke bryta dermed, därför att det varit så gynnsamt, att vi, under lyckliga politiska förhållanden, då deremot hela den öfriga världen varit mer eller mindre invecklad i krig och strider, hafva åsamkat oss en skuld af flera hundra millioner, hvilken beständigt ökas. Talar man med desse administratorer, som jag nyss omnämnde, så säga de, att det är, då vi sluta att låna pen-

Angående
införelsestull
å mais.
(Forts.)

ningar, går det icke längre. Det är icke endast staten, som upplånar millioner för jernvägsanläggningar, hvilkas belopp, ehuru de för en viss tidsperiod blifvit bestämda, i strid dermed väsentligen ökas, såsom t. ex. vid fråga om Skåne—Hallands-banan, det är icke endast hypoteksbanken, de enskilda bankerna och hypotekskassan för Sveriges städer, det är icke ensamt Stockholm och Göteborg, som på de utländska börserna upptaga stora penningbelopp, utan man har, såsom vi nyss sett, varit betänkt på att organisera ett låneinstitut för kommunerna i allmänhet, i ändamål att upptaga nya lån. Så länge detta system fortfar, så länge går det nog, men då vi sluta att låna, då jordbrukaren är ruinerad, och han blir ruinerad, derpå har jag just i dag haft nya bevis genom underrättelser och samtal med personer från olika orter i landet, der utmätningar och förhärjningar pågå, då detta händer en gång, då är det färdigt, mine herrar; då inträffar den kris, som, kanske icke jag, men de, som äro yngre än jag få känna på ett förskräckligt sätt.

De strider, som i går slutade till vår nackdel, skola vid nästa riksdag med förnyade krafter återupptagas, och jag skall under hela mellantiden icke göra annat än samla med mig lika tänkande för denna kamp. Men jag anser för min del bättre att på en gång slå hela slaget än komma med en sådan obetydlighet som tullen på mais. Ett sådant förslag kan jag icke tillstyrka.

Herrar *J. Rundbäck*, *Janson* i Karlshed, *Mallmin* och *Petersson* i Boestad instämde med Grefve Sparre.

Herr Herslow: Återigen hörde jag nyss, liksom vid hvarje tulldebatt, att så snart det gäller att visa nödvändigheten att "bryta med frihandelssystemet" häftigt och med väldiga siffror ordas om den ruinerande skuldsättning, som egt rum i vårt land. Vid sådant förhållande torde det kanske vara af viget att en gång söka kontrollera dessa siffror, hvilka, om de utan all granskning allenast kastas fram i runda tal, lätt injaga förskräckelse icke blott för hvad vi redan gjort och göra, utan äfven för hvad i framtiden förestår. Jag vill derför något belysa sammanhanget mellan dessa siffror; jag tager dem, sådana de te sig vid fjolårets ingång, ty jag är icke i stånd att rycka längre in mot det närvarande ögonblicket än till den sista December 1883.

Vår statsskuld utgjorde då 227,871,000 kronor. Samtidigt uppgick värdet af statens banor till 221,195,000 kronor, d. v. s. till mycket nära samma belopp som skulden. Då dertill kommer, att staten har förskotterat en stor del af våra enskilda jernvägar rätt stora belopp, kan man till en början väl åtminstone om staten säga, dels att den redan i sina jernvägar har tillgångar motsvarande sin skuld, dels att den icke improduktivt förbrukat de från utlandet hemtade pennningarne, utan tvärtom placerat dem i produktionens tjänst på det verksamaste sätt, som nutiden känner, nemligen i utbildningen af landets kommunikationsmedel.

Hypoteksinrättningens skuld uppgår med säkerhet till fulla 300

*Angående
införnelstull
å mais.
(Porta.)*

millioner kronor. Jag säger med säkerhet, ty här finnes en motsägelse i sifferuppgifterna, som icke är fullt förklarlig. Enligt andra tabelluppgifter skulle nemligen hypoteksföreningarnes och hypoteksbankens utländska skuld uppgå till öfver 350,000,000 kronor. Äfven då man fäster afseende vid den genom kapitalrabatter uppståndsna differensen, finnes här en lucka, för hvilken jag ej kan finna täckning; ty hela det kapital, för hvilket de ha intecknad fordran i den svenska jorden, inskränker sig till 280 millioner. Jag har angående detta sifferförhållande hört mig för hos vederbörande och fått till svar, att det skulle vara beroende på bokföringen hos de äldre hypoteksföreningarne. Saken betyder emellertid här vid lag ej så mycket. Här kunna vi gerna taga till och med den högre siffran, 350,000,000 kronor. Häraf finnas antagligen omkring 20—25 millioner i inländska kassor; resten är utländsk skuld.

Vidare hafva samtliga stads- och landtkommuner samt landstingen upplånat inalles 93,000,000 kronor. Häraf ha emellertid endast de större stadskommunerna sin anpart placerad i utlandet, och detta långt ifrån uteslutande. De mindre kommunerna och landstingen åter hafva på dem belöpande andelar placerade i Sverige, deraf en stor del i kassor i Stockholm samt i sparbankerna. Återstående beloppet af samtliga de obligationslån, som af stadskommuner afslutats med utländske långgifvare, var vid 1883 års utgång 31 millioner kronor.

Våra enskilda jernvägsbolags obligationsskuld uppgår till omkring 100 millioner kronor. Häraf har blott en ringa del funnit vägen till utlandet. Vår svenska jernvägsobligation är gudnås icke en så fin valuta, att den ännu blifvit ackrediterad som internationelt värdepapper eller vunnit notering på utländska börser. Den fordran, utlandet har hos oss på grund af jernvägsobligationer, torde näppeligen uppgå till 15 millioner.

De olikartade industribolagens totala obligationsemission uppgår till 46,000,000 kronor. Denna skuld är emellertid nästan fullständigt placerad inom landet. Högst få af dessa enskilda bolag äro så vidt kända eller hafva i utlandet lyckats förväfva sig sådant anseende, att man der tager emot deras obligationer, om icke möjligen någon gång såsom hypotek för tillfällig kredit. Dessa papper ligga numera ej heller i bankernas portföljer eller i de allmänna kassorna; den höga ränta, hvartill i regeln de äro förskrifne, har gjort dem, särskildt under de trenne sista åren, med deras billiga penningpris, till en omtyckt placering för enskildt kapital, och de äro nu till öfvervägande del ute i den svenska allmänhetens händer.

Bankskulden till utlandet utgör 17,000,000 kronor; häremot innehafva bankerna bokfordringar i utlandet å 14,000,000 samt utländska vaxlar till belopp af 26,000,000. Således summa fordringar i utlandet 40 millioner kronor, mot 17 millioner kronor skuld till utlandet; gör ett öfverskott fordringar i utlandet af 23,000,000 kronor.

Räkna vi nu i hop de olika obligationsbelopp, hvilka vi antagit ha funnit väg till utlandet, 370 å 375 millioner kronor, och draga derifrån banköfverskottet, visar sig, att Sveriges skuld till utlandet, statsskulden oberäknad, skulle utgöra omkring 350 millioner.

Angående
införelsestull
å mais.
(Forts.)

Vi kunna ock göra ett slags kontrollräkning å denna slutsumma. Hela det sammanräknade obligationsbelopp, som emitterats af hypoteksinrättningar, kommuner, jernvägar och privatbolag, uppgår, såsom ofvan visats, till cirka 590 millioner. Här af ligga i våra bankinrättningar 77,000,000 kronor, dels i bankernas grundfonder dels i deras obligationsportföljer. Dessutom äro ungefär 13,000,000 kronor belånade af banker inom landet, hvilket gör sammanlagt cirka 90,000,000 kronor, som utaf nämnda 590,000,000 kronor ligga i svenska bankkassor. I sparbankernas ego finnas något öfver 20 millioner.

De belopp, som ineliggja i försäkringsbolagens fonder, de allmänna kassorna, pensionsinrättningarne och de många andra fonderna i Stockholm, kunna, såsom jag tror, icke uppskattas under 50 millioner kronor. Kommer så härtill det belopp, som finnes på privata händer. Derom är det omöjligt att bilda sig något säkert omdöme. Utöfver industribolagens obligationer, hvilka nästan alla upptagits af allmänheten, utgör det belopp, som af hypoteksbankens, kommuners och jernvägars obligationer befinner sig på enskild, inhemsk hand, kanske 10 å 15 men näppeligen öfver 20 millioner kronor. Om man nu från hela obligationsskulden, 590 millioner, frånräknar samtliga ofvan nämnda belopp, inalles 220 å 225 millioner kronor, såsom varande upplånade, icke i utlandet utan i inlandet af våra hypoteksinrättningar, kommuner, landsting och privata bolag, samt äfven här tager i beräkning banköfverskottet, så återstå ungefär 350 millioner kronor såsom Sveriges kommunala och privata skuld till utlandet.

Hvad hafva vi att sätta mot denna skuld? När staten byggt 2,300 kilometer jernväg, så hafva de privata bolagen byggt 4,100 kilometer. Det är, såsom herrarne se, icke dubbelt, men ej så långt ifrån dubbelt så lång vägsträcka som statens. Jag är ur stånd att uppgifva dessa privatbanors samfälda byggnadskostnad; men vilja vi ändock söka värdera den, så torde vi kanske vara berättigade antaga, att denna dubbla sträcka ungefärligen motsvarar 1½ gång statsbanornas värde, och vi komma då till det resultat, att icke blott staten såsom sådan eger i sina jernvägar ett produktivt kapital, motsvarande sin skuld, utan äfven att Sveriges öfriga utländska skuld ganska nära motväges af det produktiva kapital, som ligger i de privata jernbanorna. Det är öfverensstämmande med sanningen att under de trettio år, sedan vi börjat bygga jernvägar och fått en friare handelslagstiftning, landet råkat i en ganska betydlig skuld; men det är en lika obestridlig sanning, att vi placerat denna skuld på ett sätt, som bör berättiga till den tron, att icke någon förskräcklig tyngd kommer att hvila på framtiden, utan tvärt om att en den kraftigaste häfstång åstadkommits för framtidens ekonomiska utveckling.

Men det är icke blott jernvägarne, som i och för sig bilda det kapital, vi mot skuldsättningen förvärfvat oss. Jernvägarne hafva indirekt skapat ett enormt kapital i landet genom stegradt jordvärde vid och utmed jernvägarne. Dessutom hafva i och med jernvägsanläggningarne uppstått industriella inrättningar i en så stor utsträckning, att deras värde måste minst beräknas till 100 å 150 millioner kronor. Jordbrukskapitalet, eller den jord, som är materialet för pro-

duktion af lifsförnödenheter och landtbruksalster i allmänhet, har dels genom jernbanorna dels genom bättre odling så stegrats i värde blott under de allra sista åren att, då detta värde utgjorde 1878 ett belopp af 1,876 millioner, det år 1883 utgör icke mindre än 2,189 millioner; stigningen å jordbruksfastighet under dessa 5 år är således öfver 300 millioner och å annan fastighet är den öfver 200 millioner. Huru mycket ha dessa värden då ej stigit sedan 1855? Jag finner icke alls, att numera en noggrannare och strängare taxering eger rum, så att en del af denna kapitalstegring framkallats mera genom taxering än realiter. Men det kan icke förnekas, att Sverige ser helt annorlunda ut 1885 än 1855.

Huru tynger nu den ifrågakarande skulden på vårt land? Att statsskulden icke utöfvar något förskräckligt tryck på vår ställning, visar sig af de årliga statsbudgeterna, som under flera år lemnat ansevärd öfverskott. Den trycker icke heller synnerligen mycket på kommunernas och landstingens ekonomi, ty då jag beräknar, på sätt jag förut gjort, deras skuld till 93 millioner kronor, och vi veta att samtliga kommuners årsinkomster uppgå till 49 å 50 millioner kronor, så uppgår skuldsättningen icke till två gånger årsinkomsten. Men man säger att jorden är fruktansvärdt in-tecknad. Ja, den är onekligen hårdt in-tecknad för skuld, men icke mycket för utländsk skuld. Om vi beräkna denna skuld till hypoteksföreningarnes fordran i jordbruksfastigheter, inalles 280 millioner kronor, så hvilar den på ett kapital, som är uppskattadt till omkring 2 milliarder 200 millioner kronor. Vår svenska jord häftar då för skuld till utlandet, motsvarande $\frac{1}{3}$ af jordens värde. Jag delar lifligt deras åsigt, som yrka att vi böra låna endast för produktiva ändamål och först då behofvet oundgängligen så kräver. Men man får vid förfäktandet af denna idé icke gå så långt, att man, uttalande såsom allmänt omdöme, att vårt folk lättsinnigt sköter sin ekonomi, anser sig berättigad att måla framtiden så, som skulle förr eller senare en fruktansvärd kris inträffa, som slutar med allmän ruin. Vi ha ingen grund att antaga, att så blir förhållandet. Det finnes icke något land, hvilket så sent kommit till en kraftig produktion som vårt, som kan påvisa en sådan ställning, att hela skulden till utlandet nästan uteslutande uppväges af landets jernvägskapital, lemmande i nettovinst all den kapitalökning, som genom jernvägsanläggningar indirekt skapats.

Jag har icke något yrkande att afgifva i sjelfva frågan. Men då man än en gång framkommit med det gamla argumentet, att Sveriges utländska skuldsättning — hvilken alltid sättes tillsammans med dess så kallade frihandelssystem — kommer att föra oss brådstörtadt i förderfvet, har jag ansett det som en pligt att söka närmare pröfva arten af de sifferuppgifter, som vid sådana tillfällen alltid framläggas.

Herr Gumælius: Jag har blifvit uppkallad af det visserligen för Kammararen men icke för talaren sjelf ovanligt ungdomliga, må hända något våldsamma anförande, som vår ärade ålderspresident nyss hållit i denna fråga. Han hänvisade till sitt yttrande i går; må han nu tillåta, att äfven jag erinrar något litet om detsamma. Då

*Angående
införselstull
å majs.
(Forts.)*

Angående
införelsestull
å mais.
(Forts.)

sade han, bland mycket annat, sig vilja hafva införelsestull på folkmötestalare, och en ganska hög tull ändå. Jag tror emellertid icke, att vi behöfva importera folktalare, ty i den ärade representanten sjelf anser jag att vi hafva en så grann typ för en sådan, att jag betvivlar, att man på annat håll skall kunna träffa på någonting mera framstående. Grefve Sparre har en märkvärdig förmåga att genom blixtrande och briljanta anförenden draga liktänkande och oliktänkande med sig. Så rönt han i går bifall från helt olika, alldeles motsatta håll, och i dag, då han slutade sitt anförande, hördes talrika rop af instämmanden med honom. Jag lade emellertid icke märke till, huru vida dessa bifallsrop kommo från dem, som gillade hans angrepp mot Utskottet, eller från dem, som gillade det slut, hvartill han kom, då han yrkade tullfrihet å mais. Hvad som icke gerna kan hända någon annan, det har inträffat med Grefve Sparre, som till min förvåning fått en mängd personer, till och med så betänksamt folk som i allmänhet medlemmarne af denna ärade Kammare, att instämma med sig, om hans premisser och konklusioner stå i rak strid med hvarandra, då han talar i en riktning och framställer sitt yrkande i en annan. Men, som sagdt, detta torde väl hafva sin förklaringsgrund i talarens elektriska förmåga att draga folk med sig. Till ytterligare belysning häraf vill jag endast nämna, att vid ett nyligen utlyst folkmöte i Venersborg — som jag tror, det senaste, hvilket egt rum — det lyckades Grefve Sparre — väl icke att grundligt omvända vid mötet närvarande från de åsichter, som de några dagar förut uttalat, men att dock från en församling, bestående till stor del af motståndare, framkalla bifallsrop.

Samme ärade talare eger derjemte bland annat en sällspord förmåga att sköta sig raskt och ledigt med siffror. Alltid har han till hands sådant statistisk material, som verkar lika fördelaktigt för en sak, om den användes med smak, som den i motsatt fall kan verka ofördelaktigt. Grefve Sparre skötte emellertid sina siffror med smak, särskildt då han valde de två åren 1877 och 1881. Mig synas de två åren mindre lämpliga, om man nemligen vill ur det statistiska materialet hafva fram ett opartiskt och riktigt resultat, och då man rör sig med statistiska siffror, söker man ju alltid sanningen. Jag har hört en framställning, likartad med Grefve Sparres, af en talare i Första Kammaren, som dock rörde sig på ett större och mera neutralt tidsområde, nemligen inom årsperioden 1865 och 1883, således med en så att säga neutral utgångspunkt och jemförelse hemtagd från de nyaste tillgängliga uppgifter. Man kan visserligen disputera om lämpligheten af det ena eller det andra; mig förefaller det dock, om sistberörde talare i sin undersökning gick mera objektivt till väga.

Då den ärade representanten från Venersborg och Åmål anställde sin undersökning om jordbrukets ställning i landet, kom han antagligen af förbiseende att hålla sig endast till en del af de siffror, som äro af vigt för jordbruket. Han uppehöll sig vid några hufvudposter men gick deremot förbi en del andra, ehuru de torde vara lika viktiga. Jag nämner detta endast i förbigående. Tidens knapphet nödgar naturligtvis litet hvar att fatta sig kort, men då man som den ärade talaren i går håller ett föredrag, som räcker ett stycke in på

andra timmen, kunde man vara i tillfälle att, då man anfört så många siffror från debetsidan, äfven anföra de motsvarande i kredit för att få en riktig belysning. Jag hade äfven ämnat yttra något med anledning af den rysliga sotmålning, Grefve Sparre tecknade för oss, men det var rätt väl, att jag icke fick ordet före den föregående talaren, ty nu kan jag inskränka mig till att instämma i den utredning och moträkning, han lemnade, och hvilken var vida bättre än jag skulle kunnat åstadkomma. Det är för öfrigt rätt egendomligt med Grefve Sparre såsom målare; huru använder han icke än idel svart och än deremot ljusa, bjerta färger, men alltid med en talang, som är onisskänlig, huru har han icke så väl i Kammaren som i sitt län förstått att draga med sig personer, hvilka ingen annan skulle mäktat att övertala! Huru ofta har han icke visat, huru väl det går för sig att drifva igenom både ett och annat! Finnes det någon i denna Kammare, som inom sitt område lyckats förmå landsting, kommuner eller enskilde att skuldsätta sig för mer eller mindre allmännyttiga företag till den omfattning, som Elfsborgs läns med rätta så frejdade höfding? Men den ena dagen är den andra icke lik; hvad han den ena dagen gör svart, gör han den andra ljust. Ena dagen säger han: "här är idel mörker", och den andra: "sen I icke hur det dagas; här är den grannaste utsigt, lät oss raskt gå framåt!" Den ena gången hejdar han dem såsom molnstoden, den andra gången åter drifver han dem framåt i den vildaste fart. Vi böra vara stolta öfver att såsom den äldste ibland oss hafva en man med en sådan lifskraft; vi yngre borde känna oss manade att också i verksamhet söka att i viss mån likna honom.

Det var ännu en annan sak jag ville på samma gång vidröra. Grefve Sparre uppgaf nemligen, att Riksbankens och Skandinaviska kreditaktiebolagets administratorer — en litet vägad benämning han der begagnade! — han uppgaf, att förvaltarna af dessa inrättningar befinna sig i ett febrilt tillstånd, så snart räntorna på länen till utlandet skola betalas, men då dessa räntor enligt hans framställning utgå så många gånger om året, skulle desse bankmän ju befinna sig ungefär i det obehagliga tillstånd, som kallas hvarannandagsfrossan. Jag känner något till dessa förhållanden och dessa personer; och visserligen är det, hvad Riksbanken angår, en sanning, att åtskilliga af herrar fullmäktige varit sjukliga, men att de varit sjuka på det sättet, han påstod, har jag aldrig försport. De synas tvärt om ha tagit saken lugnt, och, så vidt jag sett af Riksbankens förvaltning, ha några frosskakningar icke kunnat der märkas. Det var då väl, att icke Riksgäldskontoret och Hypoteksbanken också uppgäfvos befinna sig i samma febrila tillstånd; de, som egentligen skola ut med de största räntorna, voro eljest närmast till att bäfva för betalningstiderna. Men jag tror att alla dessa penninginrättningar skötas med omsorg och förstånd samt att de ställa sig så att de veta, hvar de skola taga penningar den dag, dessa skola utbetalas.

Hvad sjelfva saken beträffar, skall jag, på samma gång jag måste motsätta mig Grefve Sparres premisser, bedja att få instämma med honom i det yrkandet, att omalen mais borde vara tullfri. Jag skulle

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

*Angående
införelstull
å mais.
(Forts.)*

vara temligen likgiltig i frågan eljest, ehuru jag från upplyste jordbrukare hört skäl andragas för den mening, att det är bättre göra maisen tullfri än motsatsen; men jag skulle icke hålla så strängt på denna mening gent emot dem, som tala för tullar på mais, om jag icke ansåg det omöjligt att sätta tullar på omalen mais utan att på samma gång sätta tull äfven på den malna maisen, hvilket jag åter anser orimligt, då man i går beviljade tullfrihet för allt annat mjöl. En del utländska mjölsorter bruka blandas med maismjöl, och skulle vi nu göra alla andra mjölsorter tullfria, men belägga maisen med tull, skulle vi åter få upplefva obehag och förvecklingar, som blefve en nödvändig följd af att man vid gränsen finge göra undersökningar af de mjölsorter, som infördes, hvilka olägenheter och kostnader sannolikt i praktiken skulle blifva vida dyrbarare än hela den inkomst, man erhöle, om man ansåg lämpligt att nu åter införa maistull. Somlige säga, att sådana undersökningar äro en lätt sak, man behöfver endast sätta ett förstoringsglas på mjölet; men herrarne minnas nog, huru det gick till förra gången, vi hade tull på mais; huru skarpa strider då uppstodo icke endast mellan importörer och tillverkare utan äfven mellan vetenskapsmän inom och utom landet, i det nemligen utländske vetenskapsmän, som förut undersökt mjölet, påstodo, att våra svenska vetenskapsmän icke förstodo saken, då resultatet af undersökningarne här utföllo olika mot utomlands. Då man redan i princip godkänt, att alla mjölsorter skola vara tullfria, kan jag följaktligen icke vara med om att i dag upprifva och bryta mot det system, vi i går afton antogo; jag vill alltså ej sätta tull å maismjöl, följaktligen ej heller å omalen mais, och jag instämmer, som sagdt, i det slut, hvartill Grefve Sparre kommit.

Herr Thormænius: Vi, som i går hafva röstat emot spanmåls-tullar, hafva nyss varit vittne till en allvarsam straffpredikan; vi ha hört uttalas en förskräcklig profetia om den tid vi gå till mötes, som lär komma att bli en tid af allmän ruin; vi ha erhållit ett högtid-tidligt löfte om en allvarsam strid på lif och död.

Då någons ekonomiska bestånd hotas, gifves det två sätt att förekomma ruin. Det ena är att skaffa sig ökade inkomster, det andra att minska sina utgifter. Under de så kallade goda år vi haft, hafva vi kommit till ett lefnadssätt, som — det kan icke nekas — kanske varit allt för högt. Den omtalade handelsbalansen har utan tvifvel till stor del sin orsak i utgifter för sådana artiklar, som till stor del kunnat undvaras. Då det således gäller att förebygga en ekonomisk kris, skulle jag för min del tycka, att, hellre än att söka skaffa ökade inkomster på den väg, som talaren på venersborgsbänken yrkat, vi i stället böra med all kraft gripa an striden mot öfverflödiga utgifter, vare sig i statens eller enskildes hushållning.

Jag har velat uttala detta, emedan jag tror, att den profetia han uttalat icke kommer att slå in, om man ställer rätt och förståndigt till.

Hvad sjelfva saken angår, har jag redan förut angifvit min mening, då jag instämt i en föregående talares yttrande.

Herr Jöns Rundbäck: Jag finner mig föranlåten begära ordet för att i någon mån taga till granskning de nationalekonomiska satsen, som af talaren på malmöbänken framställdes. Det fögnar mig, att han i afsende å Sveriges skuld till utlandet kommit till ungefär samma siffror, som jag i går afton uppgaf. Han har emellertid förminskat dem i någon mån. Men då, för så vidt jag kunde förnimma och följa med. skilnaden i våra uppgifter om skuldbeloppet icke belöper sig till mer än 27 millioner kronor, så spelar denna skilnad i fråga om det totala skuldbeloppet och ändamålet, hvartill inlåningen blifvit använd, icke någon större roll.

Den skuld, hvori enskilde stå till utlandet, förklarade jag i går afton mig icke kunnat taga reda på. Samma förklaring afgaf den ärade talaren, men kom emellertid icke desto mindre till det resultat, att hela landets skuld till utlandet utöfver statens skuldsättning uppgick till 450,000,000 kronor, och efter reduktion af 150,000,000 till 300,000,000 kronor, en i alla händelser ganska vacker summa. Huru vida den reduktionen är riktig, skall jag lemna derhän, men låtom oss i alla fall antaga den utländska skuldsättningen till 300,000,000 förutom de 200,000,000 kronor, som staten upplånat. Det blir sammanlagdt likvisst en half milliard. Denna till en half milliard sig belöpande skuldsumma motsvarar emellertid i det närmaste den summa, 616 millioner, hvilken jag i går påvisade utgöra skilnaden till vår nackdel uti importen mot exporten under de senare 10 åren. De 100 millioner, som skilja, torde få antagas såsom handelsvinst och fraktförtjenst. Skilnaden uti den ärade talarens och min uppfattning eller beräkning består emellertid deruti, att den värde talaren vill placera hela skuldbeloppet uti våra jernvägar och produktiva företag, det jag ingalunda kan eller vågar göra, ty äfven om jag medgifver, det jag jemväl i går antydde, att af de inlånade medlen 100 å 200 millioner blifvit använda till inköp af utländskt jernvägsmateriel och andra nyttiga i behåll varande föremål, så har dock återstoden utbetalts för inländsk materiel och svenskt arbete; och således skulle — i fall man icke samtidigt användt dessa penningar till inköp af andra utländska varor — det återstående inlånade beloppet finnas i mynt eller annan reel tillgång inom landet, men så är icke förhållandet. När därför talaren för att få debet och kredit att gå i hop alls icke låtsar om den lucka eller rättare det stora svalg, som den ogynsamma handelsbalansen för oss visar, så konstruerar han felaktigt och hans beräkningar kunna icke godkännas, så länge han icke tillika visar, på hvad sätt och genom hvilka medel den af mig uppvisade öfverimporten betalts eller att de inlånta penningarne finnas inom landet. Det är härom jag beder att för talaren och herrarne i gemen få sätta ett betecknande och bekymmersamt frågetecken.

Hvart hafva emellertid dessa 300 millioner tagit vägen? De borde väl finnas i ett öfverflöd af ädla metaller eller motsvarande värde?

Beträffande kommunernas skuldsättning, så är det visst sant, såsom han sade, att de äfven hafva tillgångar, men herrarne veta väl, hvori dessa tillgångar på landsbygden bestå, nemligen i kyrkor, skolor, fattighus och dylikt. Icke kan man emellertid säga, att dessa

*Angående
införselstull
å mars.
(Forts.)*

*Angående
införselstull
å mars.
(Forts.)*

gifva någon egentlig afkastning, men om herrarne vilja sälja kyrkorna — och det synes som om snart nog många skulle vilja det — lärer betalningen icke blifva så stor, att den kan i nämnvärd grad bidraga till att betäcka kommunernas skulder, ännu mindre till att dermed betala landets importöfverskott. Den ärade talaren yttrade vidare, att man icke skulle låna för annat än produktiva ändamål. Ja, hvem instämmer icke med honom deri, men vi veta huru som det mer än en gång skett, att man anropat Riksdagen om låneunderstöd äfven för andra ändamål och att det, om än icke offentligen utsagts, dock varit en känd sak, att man varit tvungen att låna för att undvika en kris. På samma sätt har det, efter hvad jag hört berättas, tillgått här i Stockholms kommun, då stadsfullmäktige lemnat låneunderstöd för att dermed undanrödja en fara, som hotat mången med fullständig ruin. Talaren yttrade äfven, att all fastighet inom landet vore taxerad till 3,200,000,000 kronor, men jag ber att få påpeka, att mer än tredjedelen deraf är in-tecknad och att en annan del deraf är af den beskaffenhet, att den icke lemnar någon afkastning. På de sista sju åren hafva in-teckningarne stigit med 446,000,000 kronor, och i Östergötland särskildt uppgår det in-tecknade beloppet till 45 à 50 procent af fastighetsvärdet. Men månne Östergötland har så mycket jernvägar att man kan antaga, att de upplånta penningarne blifvit använda till endast sådana?

Medan jag har ordet, ber jag att få påpeka en annan sak, som är fullkomligt vilseledande och som till min förvåning en stor del äfven af landtmännen inom Kammaren icke uppmärksammat, nemligen den uppfattning, som råder, att spanmål och landtmannaprodukter i allmänhet äro att betrakta endast som råvaror. Huru många processer har emellertid icke spanmålen under jordbrukarens ledning måst genomgå, innan den blifvit spanmål eller sälj- och brukbar vara? Kan man med sådant förhållande kalla den råvara? Linet till exempel, som måst genomgå så många processer, innan det kan uppträda som handelsvara, är väl det en råvara uti egentlig bemärkelse? Ja, då måste man äfven såsom råvaror betrakta kläden, lärfter och mycket annat, ända till dess till exempel lärften kommit ur sömmerskans hand i form af en krage eller något dylikt. Likaså, skulle icke detta stång- eller tackjern få betraktas annat än såsom råvara, förrän det blifvit till exempel den finaste synål? Är det icke en mängd förädlingsprocesser det genomgått för att blifva tackjern eller stångjern? Nej mine herrar, malmen som brytes och leran som tages direkt upp ur jorden, de äro råvaror. Men tegelstenen, äfven den obrände, är en förädlad vara. Brödet låter man vara tullfritt, månne därför att det också är en råvara, men sockerbageriarbeten har man försett med en skyddstull af 35 öre per kilogram. Likaså äro pepparkakor, finare småbröd och dylikt åsatta en tull af 15 öre och konfektyrer en tull af 47 öre per kilogram. Men det förundrar mig, att man icke vill taga bort tullen äfven på dessa artiklar. Jag skulle väcka förslag derom, om jag icke unnade Herr Grafström äran att sjelf föreslå borttagande af tull på det slags varor, som han fabricerar. Det finnes äfven en annan sak, som jag anser böra afskaffas, nemligen den så kallade tolagen, eme-

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts)*

dan den är en betungande afgift för så väl städernas som andra arbetare. Jag hoppas också att herrar stockholmare till nästa Riksdag framlägga förslag om borttagande af denna skatt, och. om jag lefver, skall jag försöka att gå herrarne så mycket som möjligt till mötes i detta fall. Likaså hoppas jag att, när det blir fråga om brännvinsmedlens användande, herrarne understödja oss uti att få dessa så rättvist som möjligt fördelade. Det är skada nu att dyrtidstilläget för embets- och tjenstemännen är borta. Det gafs dem vid 1873 års riksdag, emedan deras löner då voro för låga i förhållande till de i landet gällande prisen. Nu hafva dessa sjunkit till hälften, och det kunde därför vara skäl, att också ett motsvarande afdrag gjordes på lönerna.

Jag skall emellertid icke göra något yrkande, men jag ber att ännu en gång få påpeka den rådande missuppfattningen om hvad som är råvara eller ej. Så hörde jag någon säga. att t. ex. kött, ull och dylikt äro råvaror. Tror då den välvisse talaren att fåret t. ex. växer på träd, på stenar eller under jorden. Förmenar han att fåret icke behöfver föda, ans och omvårdnad långt mer och längre än tillverkningen af t. ex. en saffransbulle; begär och tror han icke att denna färskötsel, detta frambringande af anmärkta råvaror kostar mer och är förenadt med mera besvär än den procedur, som består i att förvandla råvaran till en för honom förädlad vara, d. v. s. koka och äta upp fåret. O, I oförståndige galileer!

Herr Grefve Sparre: Med all tacksamhet för de komplimenter, som talaren på örebrobanken gaf mig, skall jag dock noga akta mig för att spilla ett enda ord på ett så obetydligt föremål som mig sjelf. Jag önskar deremot att med några ord få bemöta först talaren på malmöbanken. Hafva icke herrarne hört nog af dessa blomstermålningar? Äro vi icke nu allt för prosaiska och för mycket hemmastadda med verkligheten för att låta hänföra oss af detta glitter? Jag åtminstone kan det ej. Det var kanske en tid, då äfven jag lät förblända mig deraf, men numera ser jag den torra, nakna och prosaiska verkligheten allt för klart framför mina ögon, för att jag någonsin skulle låna mitt öra åt sådan der granlät. Händelsen har satt eller, rättare sagt, förflyttat mig till ett län, hvarest finnes nästan icke annat än smärre jordbrukare, då deremot de större jordbrukarnes antal är till den grad försvinnande litet, att jag skulle kunna räkna dem i ett enda ögonblick. Jag har derigenom kommit till erfarenhet om den förskräckliga ställning, hvori de förra befinna sig. Jag vädjar till hvem som helst af mina kamrater på elfsborgsbanken, om jag i något afseende med hvad jag nu sagt gjort mig skyldig till öfverdrift. De ständiga utmätningarna, det qvidande som litet hvarstades förspörjes, bekymren för framtiden, den ständigt växande emigrationen — och hvilken är starkast från Elfborgs län — de i utblottadt tillstånd återvändande skaror af emigranter, hvilka sedermera falla fattigvården till last, kommunernas klagan, m. m. synes mig allt vara saker, som icke hafva sitt rätta uttryck i eller böra göras till föremål för blomstermålningar. Dessa äro tilltagna i en allt för rundlig skala, för att

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

jag ett enda ögonblick skulle af dem låta narra mig. Jag gratulerar den, som kan säga om sin provins, att densamma är bättre lottad: men säkert är, att i grannprovinserna, Skaraborgs län och Småland, förhållandena icke ställa sig stort bättre än i Elfsborgs län. När jag vidare kommer till Upland och der träffar personer af allmogens klass, med hvilka jag har temligen mycket att skaffa, så låter det precis på samma sätt. Fjölåret gaf en temligen klen skörd, och allmogeen fick likväl ingenting betaldt för den säd, som skördades. Under innevarande år åter, då man fått en bättre skörd, säga köpmännen. att de föredraga att taga sitt südesbehof från Ryssland, i stället för att köpa det inom landet. Till bonden säger man, att han skall ändra metod vid skötandet af sin jord, att han bör egna sig åt ladugårdsskötsel i stället för sädesproduktion. Men, mine herrar, man glömmar sanningen af det gamla ordspråket, att "medan gräset gror, dör kon". Den lilla jordbrukaren har icke så stort kapital, att han kan vidtaga en sådan förändring, och i allt fall sker det ej på en gång.

Med anledning af de förebräelser, som talaren på örebrobanken mot mig riktade, skall jag endast tillåta mig uppläsa följande uppgifter från chefens för Kongl. Justitiedepartementet underdåniga embetsberättelse för år 1883, deri det heter: "Enligt ofvannämnda, på förut följda grunder — — — gjorda beräkning af den gäld, hvarför den fasta egendomen i riket vid 1883 års slut häftade, utgjorde det ungefärliga beloppet deraf 1,278,016,217 kronor. Jemförelsen med år 1882 angifver en stegring af 47,5 millioner . . ." På ett år, mine herrar! Går man tillbaka till år 1874, så har tillökningen uppgått till ungefärligen 10,000,000 kronor för hvarje år; men 1882 ökades den med 45 millioner. Här är en tabell, som jag erbjuder en hvar att taga del utaf. Tro herrarne, att detta i längden kan vara lugnande, eller del utaf. Om herrarne derjemte besinna — hvad som utan tvifvel en hvar känner till — att ganska ofta taxeringsvärdena uppdyrkas, därför att man behöfver lån på sin jord, och att, sedan värdet på en fastighet sålunda blifvit uppdrifvet, taxeringsnämnderna sätta de öfriga värdena i förhållande derefter, så skola herrarne förstå, hvad jag kommit till nogsam insigt om, nemligen att taxeringsvärdena för närvarande äro nog höga. Jag kan upplysa, att på exekutiva auktioner i Venersborg fastigheter säljas vida under taxeringsvärdet, och då undrar jag, om man icke kan hafva skäl att säga, att oroande symptom förefinnas, och att framtiden kan komma att te sig nog mörk. Att jorden är skuldsatt bevisas för öfrigt derutaf, att hela taxeringsvärdet på jorden i Sverige år 1883 var 3,213,000 kronor och den in-tecknade skulden 1,278,000 kronor samt hvarje år ökas med 10 millioner, men för vissa år med 45 millioner. Således förmodar jag, att inom kort jorden är in-tecknad till nära hälften af dess värde, och detta med de höga taxeringsvärden vi för närvarande hafva. Att taxeringsvärdena äro höga, beror åter derpå, att jordvärdet oupphörligt fallit, därför att allmogeen icke har något att sälja; jag tror således, att man kan hafva rättighet att förutse såsom en möjlighet den tidpunkt, då utlandet, efter att hafva fått kännedom om huru det står till, skall säga: vi låna icke längre. Jag kan också såsom vittnesbörd

för mina påståenden åberopa bankofullmäktige, hvilka förklara, att de tider, då räntorna skola utgå, en stor oro råder, ja, en af dem har till och med sagt — det kan jag nämna, ty jag vet, till hvilken han sagt det — att det är vi sluta låna, då vill jag icke vara kvar i bankens styrelse längre.

Jag är glad att talaren på malmöbanken icke vederlade min uppgift, att vår skuld till utlandet uppgår till 6 à 700 millioner kronor, ty efter hvad jag tyckte mig märka, sade han, att den var större. Jag erkänner, att jag tog till siffran på höft: jag kände egentligen endast de summor, som upplånats för jernvägarne och af hypoteksbanken, men jag hör nu, att siffran är högre, och det är så mycket värre. Han sade, att saken icke vore det minsta farlig, ty pennin-garne hade användts för produktiva ändamål. Jag tror dock, att vi litet hvar känna till, att hypotekslånen icke alltid användts för produktiva ändamål: detta är en beklaglig sanning. Och jag är alldeles öfvertygad om att, om vi nu skulle stifta en hypoteksförening, dessa lån, efter den erfarenhet vi haft, skulle komma att utlemnas på helt andra grunder och efter en helt annan metod än hittills. Vidare hafva vi, sade han, lånat för våra kommunikatiouer, hvilket också vore för ett produktivt ändamål. Ja, jernvägarne äro så till vida produktiva, att de indirekt medverka till produktionen, därför att de möjliggöra afsättningen, men i egentlig mening äro de icke produktiva, och om vi ruinera vårt jordbruk, så att icke jernvägarne hafva något att transportera eller skola inskränka sig att transportera den säd vi köpa utifrån, då fruktar jag, att jernvägarne icke blifva särdeles produktiva, icke ens i så måtto, att de betala räntan på anläggningskostnaderna. Hvad de industriella anläggningarne angår, på hvilka så mycket penningar nedlagts, tillät jag mig i går uppgifva, huru det stod till med dem och huru under några år tillverkningen förminskats, ibland med hälften, ibland med mindre.

Talaren från Örebro förebrådde mig, att jag valde mina uppgifter för åren 1876—1881. Det får han förlåta mig. Men Sveriges officiella statistik är så upprättad, att den, särskildt hvad beträffar Kommerskollegii berättelser angående fabriker, manufakturer m. m., omfattar åren 1877, 1878, 1879, 1880 och 1881. Jag kan icke rå för det. Jag hade icke något annat häfte till hands, det är möjligt, att det för 1882 redan utkommit, men jag har det ej. Genom en daglig erfarenhet vet jag noggsamt, att ställningen på landet blir allt bekymmersammare, och jag är fullt öfvertygad, att om de herrar från städerna, som här uppträdt mot spannmålstullar, kände denna ställning, eller voro tvungna att såsom jag taga del af förhållandena, skulle det vara omöjligt för dem att med en sådan kallblodighet yttra sig i saken. De skulle då finna sig nödsakade att tänka på nödvändigheten att försöka åstadkomma någon förbättring i jordbrukarens ställning i stället för att afspisa dem med teorier. Ty teorier upphjelpa icke näringslifvet. Saken gäller icke heller blott jordbruket utan äfven andra näringar, hvilket, såsom jag förut visat, kommer sig deraf, att 85 procent konsumenter äro jordbrukare, och de återstående lefva af inkomster från jordbrukarne. Men när nu tillgångarne för dem utsina,

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

*Angående
införselstull
å mais.
(Forts.)*

hvad finnes då för konsumtion? Då måste fabriker stängas. Alla nationalekonomiska teorier måste rätta sig efter tidsomständigheterna; något annat duger icke. Jag bestrider ej frihandelsprincipens riktighet; jag erkänner, att den öfverensstämmer med den ekonomiska logiken; men när alla andra länder i Europa tillstänga sina hamnar, hvad vilja vi då göra? När Tyskland för trävaror asätter tull, som gör det omöjligt att dit exportera våra trävaror — och rikskansleren har öppet förklarat, att det skett för att landet skulle taga sina trävaror inom landet — hvad tjenar det då att soutenera sådana grundsatser, som hela den öfriga världen öfvergifvit. Det var på 1850-talet, då en frihandelsfläkt gick genom Europa, som vi beträdde denna bana, men nu är förhållandet alldeles motsatt. Nu söker man grunda produktionen på den inhemska konsumtionen och utestänger därför utlandet. Skola vi då säga, att vi icke vilja bryta med frihandelssystemet?

Talaren på örebrobanken anmärkte vidare, att jag endast talat om råg. Ja det var därför att frågan om råg då förelåg, och jag tog mig därför friheten att med stöd af officiella statistiska uppgifter visa, att en förminskning i produktionen egt rum på ett år med 500,000 tunnor eller $\frac{1}{9}$ af hela produktionen.

Man säger vidare, att landtbrukaren bör göra indragningar på sina utgifter. Men jag tror, att den, som känner landtbefolkningen, nog vet, att den icke behöfver draga in på utgifterna; de äro redan reducerade till ett ytterligt minimum, och om de, som tillstyrka något sådant, ville gå in i bondstugorna och se, huru bonden lever sin dag, skulle de icke framkommit med dylika råd. Det var detsamma, som en talare i nationalekonomiska föreningen yttrade, eller att nedsätta en diet, som icke tål någon nedsättning.

Herr Nils Persson: Många talare hafva uppträdt här med olika åsikter, men om två saker har man varit ense, den ena att jordbruket arbetar under svåra konjunkturen och den andra att något bör göras för att lindra jordbrukarens utgifter eller öka hans inkomster. Herr Grefve Sparre har gjort det för alla klart, att den mindre landtbrukaren lider under svårt tryck och väl behöfver några kronors högre inkomst. Deri har Herr Grefve Sparre fullkomligt rätt. Men går man tillbaka till hvad han för några dagar sedan yttrade, måste man förvåna sig öfver en viss olikhet i åsikter. Då gälde det anslag till byggande af pansarbåtar, och man fick då höra, att millioner med lätthet kunde beviljas för sådana ändamål. Jag kan icke föreställa mig, att Grefve Sparres mening var att låta landtbrukaren få inkomster genom tullar, så att han skulle kunna uthärda en tid med att betala till fästningsbyggnader, pansarbåtar och dylikt. En talare har yttrat, att han ville för ingen del pålägga folket nya skatter, men då är det förvånande att höra från det hållet, att vid fråga om pansarbåten han på det lifligaste förordade Kongl. Maj:ts proposition. Då var det icke så noga, om skatterna blefvo något större eller mindre. På det sättet hjälper man icke landtbruket.

Herr von der Lancken yttrade, att, om landtbrukaren köpte eller arrenderade en egendom billigare, så skulle han hafva lättare att taga

sig fram. Ja, det är sant, men de köp och arrenden, som upprättats, kunna icke ändras i dag.

Herr Meyer påstod, att man borde stifta en lag, som förbjöd landbrukaren att inteckna sin egendom öfver halfva taxeringsvärdet. Kan det anses för en inkomst, så vore det märkvärdigt. Jag tror, att de penningar, vi få genom att taga inteckningar, äro mycket billigare. än om vi låna mot borgen, ty i förra fallet behöfva vi vanligen icke betala mer än $\frac{1}{2}$ eller 1 procent ränta. Alltså kan jag icke se, att en lag i sådant syfte skulle göra annan nytta än förstora våra utgifter.

En talare har sagt, att, då spanmålen är dyr, så äro de arbetande klasserna lyckligare. och man har, för att bevisa detta, gått ända till 50 à 60 år tillbaka. Men jag har icke hört någon nämna vintern 1868—1869. Då gälde kornet ända till 22, rågen 25 och hvetet 30 kronor tunnan. Under det att dessa höga pris voro gällande, funnos dock arbetare på min gård, som erbjödo sig att arbeta för endast födan. Således måtte icke arbetarne vara lyckligare, då spanmålsprisen äro höga. Jag tror att det icke är mycket att hålla på sådana yttranden. Jag håller mycket mer på hvad ett par talare på stockholmsbänken yttrat. De säga: inga tullar, men låt landbrukaren i stället få nedsättning i skatterna; bered honom hellre några kronors minskad utgift, när det blir fråga om afskrifning af grundskatterna, än öka skatterna för så väl handeln och industrien som jordbrukarnes klass.

På grund af hvad jag nu anfört anhåller jag om afslag å Utskottets förslag i denna punkt.

Herr Grafström: Det gamla ordspråket: erbjuden hjälp är ofta försmädd, slår icke sällan in. Så hände äfven vid 1868 års riksdag, hvarom riksdagsprotokollen för den tiden torde lemna närmare upplysning, då en mot mitt yrke vänligt stämd person väckte motion om förhöjning i tullen på de artiklar jag då tillverkade. Jag ansåg mig då böra uppträda mot införandet af denna förhöjning, och den blef ej heller antagen. Jag säger detta med anledning af talarens på göteborgsbänken yttrande, att han ville, så vidt jag hörde rätt, yrka på höjandet af åtskilliga tullar, som beröra det yrke jag förr utöfvat, på det han icke må besvara sig med sådana förslag, ty då måste jag i min tur uppträda mot honom, såsom jag gjorde 1868.

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden som förekommit, framställde Herr Talmannen propositioner på dels bifall till Utskottets hemställan och dels bifall till Herr Bennichs m. fl:s ofvan omförmälda reservation; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering begärdes, blef nu uppsatt och godkänd följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 23:dje punkten af Betänkandet N:o 3,

Angående
införselstull
å mais.
(Ports.)

röstas Ja;

Den det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, beslutat, att artikeln *mais, omalen*, fortfarande skall vara tullfri.

Den härefter anställda voteringen utföll med 94 ja och 102 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutat, att artikeln *mais, omalen*, fortfarande skulle vara tullfri.

Punkten 24.

Bifölls.

I enlighet med Kammarens förut i afseende på föredragnings-sättet fattade beslut, föredrogs nu

Punkten 4.

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.*

Å naturliga, friska *Blommor*, för närvarande tullfria, hade Herr *J. Rundbäck* i afgifven motion föreslagit en tullsats af 30 öre för 1 kilogram, men hemställde Utskottet, att motionen i denna del måtte lemnas utan afseende.

I fråga härom anförde motionären

Herr *J. Rundbäck*: Det är nu för tiden brukligt att vid begrafningar öfverhölja likkistorna med blommor, och då jag här både i går och i dag bevittnat en sorglig begrafning af hvad jag anser vara svenska folkets lycka, ber jag således få kasta en blomma på denna graf. Jag tror visserligen, att de, som förut härjat fälten, nu icke skola skona blomsterlanden, de få nog följa med i den allmänna grafven. Men såsom bevis på, att min motion icke är något hugskott, ber jag att få anföra litet, som dock måste gälla något. Jag har nemligen först och främst fått en skrifvelse från ett sällskap här i Stockholm, benämnd Svenska trädgårdsodlareförbundet, hvari säges, att de diskuterat frågan, huru vida det vore gagneligt eller icke att införa tull å trädgårdsalster. Denna fråga besvarades enhälligt med "att tull vore af största betydighet och nytta för den svenska trädgårdsodlaren." Vidare har jag fått en skrifvelse, undertecknad af mer än 70 framstående trädgårdsodlare i Göteborgs omnejd, hvari säges, att det är alldeles nödvändigt att få skydd för deras produkter, och då de deri yttrat sig bättre, än jag skulle kunna göra, ber jag få uppläsa en del deraf. De säga, "att en lämplig införselstull å dessa alster, i synnerhet färska grönsaker och frukter, skulle, tro vi, utan att fördrya varan för konsumenterna, göra det möjligt för oss

att afsätta de inhemska frambringade alstren. Dessa ofantliga kvantiteter, som, dels i friskt, dels i halfskämdt tillstånd, året om fylla marknaden, göra det nästan omöjligt för oss att kunna afsätta våra produkter, äfven om vi sälja dem lika billigt, ja, till billigare pris. och därför är och blir det oss svårt att kunna lifnära oss på handteringen*. Så låter det från detta håll, men att det icke låter på samma sätt från herrarnas blomsterhandlars sida, tror jag mig kunna påstå. De tycka om dessa affärer. Det är, såsom en spanmalshandlare sade år 1868, då vi hade ett mycket svårt år: jag tycker, sade han, att det var ett mycket bra år, ty jag förtjente 200,000 kronor på spanmål. Som det nu är, kunna trädgårdsodlarna icke konkurrera med tyskarne och fransmännen. Jag ber herrarne om ursäkt, att jag upptager tiden med att uppläsa fortsättningen af hvad man om detta skrifvit till mig. Det heter vidare: "Det torde och vara temligen allmänt bekant, att den inhemska trädgårdsodlingen är efter år går tillbaka, och dess idkares ekonomiska ställning blifver allt sämre och kan ej heller blifva annat, så länge ej någon skyddstull erhållits för den öfversvämning af trädgårdsfrukter, som införes från utlandet. Vi tro ock, att följderna af en lagom afpassad skyddstull skulle blifva för den konsumerande allmänheten endast, att de tidigare vågrönsakerna måhända någon tid senare komme i marknaden utan att fördyras, alldenstund produkter af detta slag produceras i tillräcklig mängd, och om så icke vore förhållandet, skulle, om trädgårdsodlarna vore förvissade att vinna afsättning af sina produkter, produktionen häraf ökas i mer än tillräcklig mängd.

Betänke man de enorma summor, som numera gå ur landet för sådana produkter, som med fördel kunna framalstras hemma, och dessa summor, åtminstone till en del, om Eder motion vinner bifall, skulle kunna komma landets egna trälände söner till godo, på samma gång äfven trädgårdsodlingen derigenom skulle utvidgas och höjas till större fullkomning, bidraga till lifvande af fosterlandskärleken hos dessa arbetsmyror, samt lända till fromma såväl för dem som hela befolkningen, äfvensom att till någon del hämma utvandringen af den kraftigaste delen af befolkningen, och på sådant sätt bidraga till det helas trefnad.

Här, mine herrar, hafva vi verkliga arbetare, som få vara verk samma, tidigt ute och hålla i, för att frambringa dessa alster, mer än någon annan arbetare. Det är dock nästan omöjligt för dem att draga sig fram, så länge den utländska konkurrensen icke hämmas genom tull. Trädgårdsodlingen skulle enligt mitt förmenande fullt ut lika väl behöfva skydd som t. ex. tillverkningen af konfektyrer, hvilka man skyddat genom tull. Sedan jag tagit mig dristigheten uttala dessa allmänna satser om behöfligheten af skydd för trädgårdsalster i allmänhet, beder jag få öfvergå till Utskottets betänkande öfver de särskilda slag af dylika alster, å hvilka jag begärt skyddstull. — Om blommor säger då Utskottet, att vid tullbehandlingen skulle blommorna tagas skada. Utskottet bestrider sålunda icke riktigheten af mitt påstående om nyttan af denna tull. Men det är besväret vid tullbehandlingen man vill komma ifrån. Huru kan man väl tänka

*Angående
vissa delar
af tullberill-
ningen.
(Forts.)*

*Angående
rissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

sig, att dessa blommor, som förts från Italien och Frankrike först till Lybeck och sedan derifrån på ångbåt hit under 3, 4 dagar, och hvilka vid framkomsten äro fullkomligt friska, skulle kunna endast till följd af tullbehandlingen blifva förstörda. Vore det fråga om att plocka upp och sortera dem, blefve förhållandet möjligen, att de skulle taga skada, men jag har icke ifrågasatt, att tullen skulle bestämmas olika efter olika värde å blommorna. Det vore nog det rättaste, ty blommorna ha ganska olika värde, och jag ber att i detta afseende få lemna några upplysningar från en sakkunnig person. 100 hyacintlökar väga 5.3 kilo och skulle draga en tull enligt mitt förslag af 1 krona 59 öre. Priset på 100 sådana lökar är omkring 25 kronor. 100 liljekonvaljerötter väga 1,2 kilo och kosta endast 2 kronor 70 öre. I fråga om dem skulle tullen sålunda blifva något dryg. Hela tulltaxan borde i min tanke vara uppgjord efter varuvärdet, men den är i stället uppgjord på slump. Tullen är lika hög för vin, som kostar 50 öre buteljen, som för det, som kostar 10 kronor buteljen. Af blommor väga t. ex. 100 törarosor 1.1 kilo och skulle enligt mitt förslag draga 2 kronor 90 öre i tull. Priset å dem är ungefär 25 kronor för 100. På kamelior är priset för röda 30 kronor och för hvita 50 kronor för 100 stycken. Dylika blommor införas i stor myckenhet. Att döma endast af Kommerskollegii berättelse, så skulle införseln af dem ej vara synnerligen stor och endast uppgå till omkring 10,900 kronors värde. Men enligt uppgifter från sakkunnige införas dessa blommor till stor del af besättningen på ångfartygen ända från kajutvakten till akterstäderskan, hvilka äro agenter för blomsterhandlarna, och Kommerskollegii berättelse upptager icke hvad som införes genom dem.

Om vi besinna, huru mycket en trädgårdsmästare får betala för sin jord och hvilken möda han måste nedlägga för att drifva upp dessa blommor på vintern i drifhus, skola vi finna, huru svårt han skall hafva att uthärda konkurrensen på blomstermarknaden, som, på sätt vi kunna finna i hvarje blomsterbutik, är uppfylld af blommor, som inkomna direkt från Italien och södra Frankrike med dess varma klimat. Det är uppenbart, att denna täflan icke kan uthärdas.

De trädgårdsalster, å hvilka jag föreslagit tull, äro endast sådana, som med fördel kunna odlas i Sverige. Jag har med flit utelemnat sådant, som icke varit lämpligt för vårt klimat; men hvad som i min motion upptagits representerar dock en import, som år 1882 uppgick till värde af 1,173,000 kronor. Om jag nu tänker mig, att en trädgårdsmästare med familj kan lefva på 1,000 kronor årligen, och många äro de, som få lefva på mycket mindre, så skall man finna, att tusen familjer kunna lefva på den summan.

Hvad jag nu anfört eger sin tillämping på alla de olika artiklar af detta slag, hvarå jag föreslagit tull; men då jag icke vill besvära Kammarerna med anförande vid hvarje punkt, skall jag bedja att nu få yttra mig om nämnda tullsatser på en gång, och ber jag, om jag således kommer att tala om annat än blommor, om Kammarernas öfverseende derför.

Å "lefva de växter och plantor", säger Utskottet, föreslår mo-

tionären en tull af 10 öre för stycket samt särskildt å "fruktträd alla slag en dylik afgift af 30 öre för stycket", men "i motsats till motionären är Utskottet af den öfvertygelse, att trädgårdsodlingens intresse bäst tillgodoses genom fortfarande tullfrihet å dessa artiklar. hvartill kommer, att hvad Utskottet ofvan anfört med afseende å ifrågasatt införselsafgift å naturliga, friska blommor eger tillämplighet jemväl å så väl växter och plantor som fruktträd."

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

När jag nu icke i motionen skilt på olika växter, så är det ju klart, att man vid tullbehandling icke heller behöfver skilja på växterna. Mycket vore att säga om denna sak. Importen af utländska plantor och fruktträd är må hända en af de mest skadliga för landet, därför att deraf planteras tusen och åter tusen träd, men när man efter en 10, 12 år hoppas att få en frukt, ett äpple eller dylikt, så kan trädet hafva dött ut eller bär icke den väntade frukten. Detta förhållande är allmänt, och jag skulle kunna i det hänseendet visa på hvad Sveriges mest framstående fruktodlare Eneroth säger i sin Pomona, der han talar om, huru illa trädgårdsodlingen i Sverige är omhuldad.

En framstående trädgårdsmästare yttrar i en tidning, som jag här har i handen, följande ord:

"Tjogtals stora trädskolor i utlandet lefva af exporten från Norden, och för dem, som hafva arbete i dessa fruktträdsfabriker, är det ej en gåta, att vår fruktodling, som till stor del leder sitt ursprung ur dessa i allmänhet mer än grunliga källor, ej eger någon betydelse. Den utländske trädskolegaren sänder hvad han för tillfället har, han har ofta ingen föreställning om i hvilka förhållanden de unga fruktträden försättas, han syndar i enstaka fall väl ej så mycket med öfverläggning som af oförstånd, då han sänder alla möjliga sorter med granna etiketter och kanhända någon gång pomologiskt rigtiga namn — en säker död eller ett tynande lif till mötes. Men det gifves ett annat slag af handelsträdgårdsmästare, hvilka vid upphörandet med trädskoleaffären, vid konkurser bland trädgårdsmästarna o. s. v. uppköpa allt möjligt billigt skräp, förse det med alla möjliga bekanta namn och sända denna härlighet, väl tillpyntad till sina kunder — "die dummen Schweden". Och hos oss planterar man, vattnar och vårdar de rara plantorna, väntar i årtal, innan en frukt blir synlig, och upptäcker först då, att man varit ett offer för en straffvärd svindel. Fruktodlaren förlorar då måhända lusten till nya försök eller skrifer ett allvarligt bref till leverantören, mottager tusentals ihåliga ursäkter och beställer en ny sändning, hvilken utföres lika samvetsgrant som den första o. s. v."

Ja mine herrar, förhållandet med denna odling är icke detsamma som när man odlar säd och dylikt. Fruktträd växa långsamt, och den, som en gång i sitt lif anlagt en trädgård och misslyckats dermed, gör aldrig om det. Jag tror, att man bör lägga dessa omständigheter på minnet, och att de äro väl värda att tänka på. Jag har hört många af dem, som eljest äro ifriga frihandlare, säga, att de icke äro emot tull på lyxartiklar. Är icke detta då en lyxartikel, då såsom vi nyligen uti tidningarne läst, en enda likkista kan vara täckt

Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)

med blommor för öfver 2,000 kronor. Är icke det en verklig den
menschliga fäfangans marknad i sin högsta grad. Jag vädjer till
Kammaren en enda gång. Jag skall begära votering om blommorna,
och om icke trädgårdsmästarna vinna, ja mine herrar, då få vi lägga
ned våra trädgårdar och låta våra blommor vissna ned. Herr Tal-
man! Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till min
motion.

Herr Lönegren: Uti motionen har Herr Rundbäck berört så väl
"friska blommor" som ett par andra artiklar, hvilka alla nära sam-
manhånga och lätt kunna, vid tillämpningen af tulltaxan, komma i
kollision med hvarandra, om de blifva tullbelagda. Jag ber om ur-
säkt, om jag nu kommer att något orda om alla dessa artiklar på en
gång, ehuru det endast är fråga om blommor, men jag gör det dels
af ofvan antydda skäl, dels för att slippa besvara Kammaren med ytt-
rande härom mer än en gång. De tullsatser Herr Rundbäck föreslår
äro: å friska blommor 30 öre pr kilogram, "å lefvande växter och
plantor" 10 öre för stycket och "å fruktträd alla slag" 30 öre för
stycket. Dessa tullsatser skall jag icke yttra mig vidare om, utan ber
endast att få något redogöra för tullbehandlingen af dessa varor,
hvilka alla för närvarande äro tullfria. Man afvisiterar nu endast de
kollies, deri varan förvaras, och ser efter, att icke något tullpliktigt
gods deri är förstuckat, samt upptager för de statistiska uppgifterna
det värde, egarne uppgifva.

Blifva nu dessa artiklar belagda med tull, då kan man icke gå så
lättvindigt till väga. Man måste då packa upp dem, sortera innehållet,
räkna alla plantor, hvilka inkomma i bundtar eller packor, äfvensom
trädtelningar och sticklingar, hvilka vanligen äro knippvis inlagda, och
sedan bestämma om föreliggande varor skola hänföras till "*levande
växter och plantor*" eller till "*träd*", samt i afseende på träden om de
äro fruktträd eller icke n. m.: och allt detta kommer helt säkert att
medföra mera besvär, än saken är värd. Jag måste äfven fästa upp-
märksamheten på en annan omständighet, nemligen att denna tull-
behandling, som ju måste ske på ett noggrant sätt, då tulldebiteringen
deraf är beroende, lätt kan förorsaka, att varan tager skada genom
förtullningen. Dessa varor inkomma vanligen mycket omsorgsfullt
inlagda i stora korgar, fyllda med jord, och täckta af fuktig moss samt
omslutna med bastmattor, för att hålla sig under transporten; och
rubbas de ur denna emballering, kunna de lätt taga skada, särdeles
som dessa sändningar vanligen ej stanna i lossningsorten, utan deri-
från skola transporterats till långt aflägsna platser inåt landet.

Hvad nu införseln af friska blommor angår, är denna, efter så
väl min egen erfarenhet som de upplysningar jag i går erhöll i Stock-
holms packhus, ganska *obetydlig*. Statistiken bekräftar ock detta.
År 1873 uppgick importen deraf till 6 å 7,000 kronor, och år 1882,
som är det sista år, för hvilket vi hafva uppgifter, uppgick den till
emellan 10 å 11,000 kronors värde, således en bagatell. Detta belopp
omfattar dock icke endast friska blommor, utan derunder innefattas
allt, som hänföres till rubriken "naturliga blommor" och således äfven

“torkade“, hvilka numera ej så sällan införas, emedan det blifvit en modesak att hafva buketter af torkade blommor och bladväxter i sina rum.

Herr Rundbäck har endast föreslagit tull på friska blommor: för min del kan jag icke inse något skäl för att göra någon skilnad i detta afseende; men skall skilnad göras, borde yrkandet gå i motsatt riktning, och tull snarare påläggas de torkade än de friska blommorna. Jag skall emellertid icke framställa något yrkande, anser hela frågan dertill för obetydlig, utan har endast velat meddela dessa upplysningar.

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

Herr Johansson från Stockholm: Jag tror icke för min del, att det är så illa stäldt för våra trädgårdsmästare inom och i närheten af Stockholm, som man här velat låta påskina, men deremot ville jag gerna gå in på den åsigten, att brutna blommor, som vuxit i utländska trädgårdar och hit införas, äro att hänföra till lyx. Jag tänker ofta med förargelse på dessa namnsdagsgratulanter, som många gånger förstöra ej så litet af sin årliga inkomst på dyrbara buketter, då det kunde vara vida bättre att gifva andra nyttigare och varaktigare presenter. — Jag påminner mig dervid Kalchas ord *“aldeles för mycket blommor!”* och vill, hvad dessa snart visnade buketter angår, visa, att jag icke är en så frenetisk frihandlare, att jag icke i likhet med Herr Jöns Rundbäck kan vara med om införselstull på denna artikel.

Herr *Grafström* instämde med Herr Johansson.

Herr J. Rundbäck: Blott några ord i anledning af Herr Lönegrens yttrande. Det är aldeles icke min mening, att man skulle räkna upp alla blommor hvar för sig, utan att man skulle taga korgen utan afseende på de olika blomslagen. Om man ser på tulltaxan, finner man att en stor del varor förtullas med emballage, när det icke kan ske på annat sätt, hvarefter man sedan får afräkna vissa procent för emballage.

Han talade vidare om skilnaden mellan friska och torkade blommor. Jag får då till en början säga, att jag icke kan se, hvarför icke Utskottet skulle kunnat göra en förändring i sådant syfte i min motion; och för öfrigt, om icke torkade blommor skulle anses vara upptagna i min motion, så får jag säga, att jag tror, att någon införsel af torkade blommor just icke kommer i fråga. Om så sker, blir det väl egentligen för apoteken eller för botaniska museer, ty icke lära väl några i öfrigt vilja köpa torkade blommor. Det kunna vi ju litet hvar plocka sjelfva på våra ängar och sålunda lägga oss till med. Herr Lönegren talade ock om svårigheten att räkna och sortera växter och blomsterlökar, hvilka ofta voro inslagna i jord och ombonade med mossa, hvarför man skulle förstöra växten, om denna skyddande omklädnad rubbades. Men nu är det så, att man lägger mossa, jord eller dylikt omkring, men man lägger icke jord eller några tyngre föremål ofvanpå, så att växterna derigenom förderivas, och därför blifver icke tullbehandlingen så svår.

Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)

Här betonades, att införseln af denna artikel skulle vara en småsak. Det är dock ingen småsak, ty värdet på importen af artikeln blomsterlökar går upp till öfver 200,000 kr., och dernäst kommer artikeln "frukter och bär ej specificerade" med 1,480,000 kr.

Hvad beträffar att man icke skulle kunna skilja mellan fruktträd och andra, så tror jag, att det just icke är annat än fruktträd, som införskrifvas.

Häruti instämde Herr *Hedin*.

Herr Lönegren yttrade: Det kan icke falla mig in att bestrida *möjligheten* af att förtulla friska blommor eller att hafva tull bestämd för denna artikel. Då jag förra gången yttrade mig angående så väl blommor som lefvande växter, plantor och fruktträd m. m., påpekade jag dels den obetydliga införseln af friska blommor och att föga skäl förefans till denna artikels beläggande med tull, dels de svårigheter och olägenheter, som skulle uppstå vid förtullningen af dessa olika slag af växter, om de blifva med tull belagda samt att menings-
skiljaktigheter angående en varas hänförande till den ena eller andra tulltaxerubriken ovillkorligen skulle framkallas af Herr Rundbäcks förslag, när det ju ej kan förnekas, att *växter* omfattar alla de uppgifna slagen, så väl blommor, plantor och träd som ock buskar, sticklingar, teltningar m. m.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen proposition dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag å den samma och bifall till Herr J. Rundbäcks i ämnet väckta motion. Då Herr Talmannen dervid förklarade sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes votering, som anställdes enligt följande godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 4:de punkten af Betänkandet N:o 3,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets förevarande hemställan, bifallit den af Herr Jöns Rundbäck i ämnet väckta motion.

Voteringen utföll med 85 Ja mot 90 Nej; varande sålunda beslut fattadt i enlighet med nej-propositionen.

Punkten 5.

Äfven å *Blomsterlökar*, hvilka icke heller för närvarande hade

någon tull sig åsatt, yrkade Herr *Rundbäck* i sin ofvan omförmälda motion en tullsats af 30 öre för 1 kilogram.

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

Utskottet hemställde, att ifrågavarande yrkande icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af ärendet erhöll motionären Herr J. *Rundbäck* ordet och yttrade: Då Kammaren bifallit min motion i föregående punkt, och hvad jag här föreslagit står i oskiljaktigt samband dermed, anhåller jag vördsamt, att Kammaren måtte bifalla äfven mitt yrkande här och således afslå Utskottets hemställan.

Vidare anförde:

Herr *Johansson* i *Noraskog*: Då jag svårligen kan föreställa mig, att Kammaren verkligen menat allvarsamt med sitt nyss efter votering fattade beslut, och att den icke heller vill sönderbryta det system, som, i fråga om de föreslagna tullsatserna, blifvit af Utskottet antaget, samt då jag för öfrigt tror, att den enda vinsten af att bifalla motionärens förslag om tulls åsättande å blomsterlökar skulle vara, att vi finge så många flera gemensamma voteringar om måndag, så hemställer jag till Kammaren, om det icke vore skäl att bifalla hvad Utskottet i denna punkt föreslagit. Jag tager mig därför friheten yrka bifall till Utskottets hemställan.

I detta anförande instämde Herrar *Key* och *Nyström*.

Herr J. *Rundbäck*: Hvad Herr *Johansson* anförde innehöll icke något skäl i sak. Om Herr *Johansson* icke vill deltaga i den gemensamma voteringen, så kan han gerna afhålla sig derifrån.

Herr *Gumælius*: Jag höll på att begära ordet samtidigt med min granne till venster; men jag blef förekommen af honom, och det är naturligt, att han, såsom medlem af Bevillnings-Utskottet, borde hafva företrädet.

Den talare, som nu senast åter yttrade sig, sade sig icke hafva funnit, att något skäl i sak anförts af den näst föregående talaren. Jag ber då att få åberopa ett ytterligare skäl, som jag tror, att talaren från *Bohuslän* skall komma att godkänna såsom skäl i sak. Vi ha nyss på hans förslag beslutit att lägga tull på den förädlade varan, friska blommor. Här är ju deremot fråga om en råvara, om dessa lökar, ur hvilka de blommor skola uppspira, som sätta den svenska trädgårdsodlaren i stånd att täfla med och ersätta de tullbelagda blommorna från utlandet. Detta är ett skäl, som jag förmodar, att våra tullekonomer tillägga tillräcklig vikt. Jag anhåller således, att ifrågavarande artikel — blomsterlökar — måtte vara tullfria.

Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter det Herr Talmannen framställt propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan dels å afslag å densamma samt bifall till motionen i förevarande del, samt förklarar den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, begärdes äfven härom votering, som företogs efter följande nu uppsatta justerade och anslagna voteringsproposition.

Den, som, med afslag å Bevillnings-Utskottets i 5:te punkten af Betänkandet N:o 3 gjorda hemställan, vill bifalla den af Herr Jöns Rundbäck i ämnet väckta motion,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Bevillnings-Utskottets ifråga-
varande hemställan.

Vid rösternas sammanräknande befans, att af Kammarens ledamöter 76 röstat ja, men 97 nej: varande alltså i denna punkt Utskottets hemställan bifallen.

Punkterna 6—8.

Biföllos.

Punkten 9.

Å friska frukter, bär samt grönsaker, ej specificerade, hade i särskilda motioner yrkats af Friherre *Klinckowström* en inregistreringsafgift, beräknad till 1 krona 40 öre för 100 kilogram, samt af Herr *J. Rundbäck* en tullsats, motsvarande 20 kronor för 100 kilogram.

Utskottet hemställde emellertid, att motionärernas yrkanden i förevarande del måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Herr *J. Rundbäck*, som erhöi ordet, yttrade: Jag skall nu fatta mig mycket kort. Jag vill endast säga, att, då jag nu väckt motion om åsättning af tull på trädgårdsalster, hvartill äfven kunna räknas frukter och bär, är detta ingalunda en sådan småsak, som man måhända föreställer sig. År 1882 importerades nemligen dylika varor till ett värde af omkring 1,480,000 kronor.

Nu afser jag med min motion icke några andra frukter och bär än de, som växa i Sverige, såsom äpplen, päron, bigaräer, körsbär, krusbär och dylikt, men icke andra frukter, hvilka redan äro belagda med tull och med hvilka min motion icke har något att göra. På samma gång jag nu nämner detta, vill jag upplysa den person, som

frågat mig, huru vida dessa frukter äro beroende af franska tulltraktaten, att så icke är förhållandet. Såsom det nu är, öfversvämmas vi af dessa frukter, som föras öfver hit på 14 dagar eller 3 veckor och trycka ned prisen på våra egna frukter och bär. År 1882 sålde vi i min hemtrakt frukt för 10 öre och högst 25 à 30 öre per kanna för sådana sorter, som eljest pläga betalas med till och med 1 krona kannan, men trots dessa billiga pris införskrifvo frukthandlandena äpplen och päron från Amerika och Spanien. En af dem berättade, att han införskrifvit och sålt 185 tunnor, under det vi icke fingo sälja våra egna äpplen och päron, som dock äro ganska goda. Jag ber få fästa herrarnes uppmärksamhet derpå, att jag har anledning tro, om denna fråga drages under gemensam votering, att Första Kammaren icke skall säga nej till mitt förslag om tull å dessa frukter och bär. Jag tager mig friheten yrka bifall till motionen.

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

Herr Lönegren: Efter min uppfattning är Utskottets motivering i denna punkt både något knapphändig och icke fullt korrekt. Ty jag kan icke tro, att friska frukter äro så ömtåliga, att de icke kunna undergå tullbehandling. Då vi veta, att dessa frukter hit införas från Tyskland, Frankrike, Algeriet och Norra Amerika och väl tåla vid den långa transporten, så kunna de nog ock tåla vid den tidsutdrägt, som tullbehandlingen medför. Men jag kan dock icke godkänna Herr Jöns Rundbäcks tullsats 20 öre per kilogram, hvilken jag finner allt för hög dels i förhållande till den i gällande tulltaxa för *torkade* frukter bestämda tullsats af 25 öre per kilogram, dels ock i jmförelse med den för åtskilliga andra frukter, såsom citroner, vindrufvor och apelsiner, bestämda af 10 öre per kilogram. Om tullafgift skall påläggas friska frukter och bär samt grönsaker, således äpplen, päron m. m., synes det mig orimligt att bestämma den till *högre* belopp än den för apelsiner och vindrufvor nu gällande. Jag kan således icke gilla motionärens förslag med afseende på tullsatsen, men vill han nedsätta denna till 10 öre per kilogram, skall jag för min del biträda detsamma.

Herr Jöns Rundbäck: Jag tackar för det bistånd jag fått. Jag vill för min del icke bibehålla den af mig föreslagna satsen af 20 öre, då Herr Lönegren erinrat derom, att andra frukter icke draga mer än 10 öres tull. I sammanhang härmed ber jag få, på samma gång således den föreslagna satsen torde nedsättas till hälften, tillika föreslå den ändring, att tullsatsen må lyda sålunda: 10 kronor per 100 kilogram.

Äfven angående denna punkt blef, sedan Herr Talmannen af de framställda propositionerna dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på bifall till Herr J. Rundbäcks under öfverläggningen framställda yrkande funnit den förra vara med öfvervägande ja besvarad, votering, på begäran, anställd enligt följande godkända voteringsproposition:

Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 9:de punkten af Betänkandet N:o 3,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, beslutat att artiklarne friska *Fruktar*, *Bär* och *Grönsaker*, ej specificerade, skola åsättas en tullsats af 10 kronor för 100 kilogram.

Då sammanräkningen af rösterna visade 72 ja mot 104 nej, hade alltså Kammaren, med afslag å Utskottets i denna del gjorda hemställan, beslutat, att artiklarne friska *frukter*, *bär* och *grönsaker*, ej specificerade, skulle åsättas en tullsats af 10 kronor för 100 kilogram.

Punkterna 10—16.

Biföllos.

I *Punkten 17* hemstälde Utskottet, att de af olika motionärer framställda yrkanden om införselsafgift å artikeln *Jäst* måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Efter föredragning häraf anförde

Herr Lyth: Jag har reserverat mig mot det slut, hvartill Utskottet i förevarande punkt kommit. Men detta har jag gjort naturligtvis under förutsättning, att tull å spannmål skulle af Riksdagen åsättas. Då så icke skett, ber jag nu att få återtaga min reservation. Emellertid vill jag begagna tillfället, då jag nu har ordet, att yttra mig något om den näring, som här är i fråga, då jag tror, att hvad jag kommer att anföra kan tjena till att i någon mån belysa det sätt, hvarpå en af våra näringsgrenars bedrifvande blifvit af regering och Riksdag ordnad och lagstadgad. Pressjästfabrikationen är en ganska vigtig näring, ty jästen ingår såsom en väsentlig beståndsdel i vårt bröd. Som bekant beredes pressjästen egentligen af spannmål, men för att den skall blifva tjenlig såsom handelsvara tillsättes omkring en tredjedel potatesmjöl. Det har många gånger i motioner vid riksdagen klagats öfver, att denna fabrikation lider deraf, att en del af de ämnen, af hvilka fabrikatet beredes, nemligen potatesmjölet, är belagd med tull, under det att det färdiga fabrikatet är tullfritt. Jag kan icke neka till, att dessa klagomål förefalla mig i viss mån berättigade, men jästfabrikationen har dock kunnat hålla sig uppe, som jag tror, till följd af den ställning, hvori denna näring befinner sig till den dermed förenade bränvinstillverkningen — och hvilken

ställning hos oss torde vara något fördelaktigare än hos vår farliga-
ste konkurrent, Danmark.

I Danmark åtnjuter dock pressjästen ett tullskydd af 14 öre per kilogram, som omöjliggör all utförsel härifrån dit, under det att vårt land ligger alldeles öppet för införsel af pressjäst från detta vårt grannfolk. En sak, som deremot verkat skadligt för denna näring, är, att den mången gång bedrifvits såsom en binäring till bränvinstillverkningen såsom hufvudnäring. Det förhåller sig nemligen så, att under sommarmånaderna, då bränvinstillverkning i regeln är förbjuden, det likväl medgifves att bränna bränvin, om sådant sker i sammanhang med pressjästillverkning. Detta medgifvande begagnas nu vanligen så, att när priset på bränvin är högt, begär bränneriegaren rätt att tillverka pressjäst under sommarmånaderna, men pressjästfabrikationen blir då vanligtvis endast en binäring till eller, rättare sagt, en förevändning för bränvinstillverkningen. Jag tillåter mig därför uttala den önskan, att, för att pressjästfabrikationen, som på senare år i vårt land gått framåt, oaktadt de svåra förhållanden, under hvilka den arbetat, måtte varda på ett ändamålsenligt sätt ordnad, vederbörande må vidtaga sådana åtgärder, att *ingen* må vara berättigad att under sommarmånaderna fabricera pressjäst med mindre än att han fabricerar pressjäst jemväl under den allmänna bränvinsbrännings-tiden.

Endast derigenom att vi befrias från dessa skadliga skennäringar, hvilka utgifva sig för annat än hvad de äro, skola verkliga pressjästfabriker kunna uppstå, utveckla sig och ega bestånd.

En annan fråga är, huru vida icke kontrollen vid våra pressjästfabriker kunde och borde vara litet noggrannare än hvad den kanske hittills någon gång varit; och slutligen torde det kunna ifrågasättas, om icke den procent pressjäst, som är bestämd att utgå af en viss quantitet råmaterial, t. ex. mjöl eller mäsik, borde sättas högre än hvad som nu är lagstadgad, emedan den nu gällande bestämmelsen är sådan, att den mera befördrar tillverkning af bränvin än af jäst. Mine herrar! Jag har velat korteligen påpeka dessa förhållanden, på det att, för så vidt de af mig framställda åsigter befinnas rigtiga, vederbörande deraf måtte taga sig anledning att, när så ske kan, vidtaga nödiga åtgärder till undanröjdande af för handen varande missförhållanden och till beredande af en naturlig, sund och gagnande utveckling af pressjästfabrikationen i vårt land.

Något yrkande har jag naturligtvis icke att göra.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 18—21.

Biföllos.

Punkten 22.

Jemte sitt ofvannämnda yrkande om tull å blomsterlökar hade Herr *J. Rundbäck* för andra slag af *Lök* föreslagit en tullsats af 20

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)

öre för 1 kilogram; hvilket förslag Utskottet emellertid hemställde måtte lemnas utan afseende.

Sedan denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade:

Herr Jöns Rundbäck: Jag är, likasom herrarne också torde vara, uttröttad af den långvariga diskussionen och skall därför icke göra något yrkande vid denna punkt. Men jag hoppas att, när frågan en kommande riksdag återkommer, den skall röna ett bättre öde än denna gång. Ehuru jag således ogillar Utskottets betänkande, skall jag dock, som sagdt, icke göra något yrkande.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 25 och 26.

Bifölls.

Punkten 27.

Å artikeln *Ost*, hvaraf alla slag för närvarande vore belagda med en tull af 7 öre för 1 kilogram, hade yrkats af Friherre *Klincowström*, utöfver tullafgiften, en inregistreringsafgift, beräknad till 3 kronor 72 öre för 100 kilogram, af Herr *P. Pehrsson* i Norrsund en dylik afgift af 8 procent samt af Herrar *Bexell* och *Örwall* m. fl. äfvensom Herr *Fredholm* en till 15 öre för 1 kilogram förhöjd tullafgift.

Samtliga dessa yrkanden hemställde Utskottet måtte lemnas utan afseende.

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Janson i Karlshed: Vid behandlingen af frågan om införande af tull på spanniål, tillrätte oss de herrar, som voro deremot, att vi skulle slå oss på ladugårdsskötsel. Då tycker jag att konsekvensen fordrar, att de, som rådde oss till detta, nu ville biträda Herrar Bexells och Örwalls med fleres förslag om en tullafgift å ost af 15 öre pr kilogram, och för min del anhåller jag vördsamt om proposition å detta förslag.

Herr Johansson i Noraskog: Med afseende å de beslut, Kamraren redan fattat i fråga om äsättande af tull å lifsmedel, tillåter jag mig att helt enkelt yrka bifall till Utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad. Kamraren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 28—30.

Biföllos.

Härefter föredrogs *punkten 31*, innefattande Utskottets hemställan om afslag å gjorda framställningar om införselsafgift å artikeln *smör* och anförde dervid

Herr Boström: Jag har icke begärt ordet för att göra något yrkande i denna punkt, ty jag delar Utskottets uppfattning, att tull på smör icke är lämplig eller behöflig hos oss, utan för att fästa Kammarens uppmärksamhet på en fara, som hotar våra landbrukares afsättning af smör från det konstgjorda smöret. Jag har i detta fall meddelat mig med en lärare vid Ultuna landbruksinstitut, och han har lemnat mig uppgifter, som jag tror det kunde för Kammaren vara af intresse att få del utaf. Han nämner der: "Natursmör kan ej konkurrera i billighet, uttränges därför ur marknaden af konstsmör, som redan tillverkas i oerhörda massor. En af Förenta staternas senat tillsatt komité uppskattar produktionen i Förenta staterna till ungefär samma mängd som natursmöret. Det diskrediterar smör-exporten, ty smör härstammande från land, der konstsmör fabriceras, blir alltid misstänkt för förfalskning. Detta visas bäst af Förenta staternas och Hollands — de förnämste konstsmörproducenternas — export på England. De förra exporterade 1879: 301,054 centner, 1880: 277,790, 1881: 174,246 och 1882: 51,246 centner, hvilket på 4 år är en minskning med 86 procent. Blott i staten Newyork beräknas förlusten till 5,000,000 för ett år. Hollands smörexport till England har visserligen stigit allt jeunt sedan konstsmörfabrikationen 1872 började, men under det detta land förr var en af Englands förnämste fournisseurer af fint smör, består exporten numera hufvudsakligen af konstsmör, och det är omöjligt att i England sälja holländskt smör till pris, som prima vara från andra land betinga, utan den holländska smörexporten synes vara ohjelpigt förstörd." Han har äfven meddelat mig hvad man gjort i andra länder för att sätta en gräns för detta. Åtskilliga stater i Amerika hafva helt och hållet förbjudit fabrikation och försäljning af konstsmör, andra hafva vid vite af intill 10,000 dollars ålagt fabrikant att lemna månatlig redogörelse för sin fabrikation samt lagt skatt å konstsmör till 15 cents per skålpund. I England är strängt förbud att sälja konstsmör såsom smör, och i Frankrike är förslag väckt af regeringen att vid fängelse eller höga böter påbjuda, att konstsmör skall vid försäljningen tydligt angrifvas såsom sådant. Äfven i Danmark äro likartade åtgärder vidtagna. Han säger också, att fabrikationen af dylikt smör bör i vårt land motarbetas, enär den dag svensk konstsmörfabrik utsläppte sin vara i handeln, svenskt smör skulle blifva i engelska marknaden misstänkt och illa betaldt såsom det holländska. På grund af den stora vigt vår smörexport till England eger, tror jag att åtgärder böra vidtagas för att hindra all konstsmörfabrikation. Har fabrikationen en

*Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)*

Angående
vissa delar
af tullbevill-
ningen.
(Forts.)

gång kommit i gång, blifver den svårare att hämma. Åtminstone böra
åtgärder vidtagas för att hindra att konstsmör säljes som naturligt.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölles.

Punkterna 33—38.

Biföllos.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>E. G. Boström . . .</i>	under 14 dagar fr. o. m. den 26 dennes.
"	<i>J. B. Unger . . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>A. Svenson i Edum . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>Mårten Trulsson . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>Nils Persson . . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>P. Svenson . . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>J. F. Carlson . . . . .</i>	" 12 " " " 26 "
"	<i>O. Erickson i Bjersby</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>And. Persson . . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>C. H. Lundström . . .</i>	" 14 " " " 28 "
"	<i>M. Arhusiander . . . .</i>	" 14 " " " 27 "
"	<i>L. K. Söderblom . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>G. Mellin . . . . .</i>	" 10 " " " 28 "
"	<i>A. M. Gudmundson . .</i>	" 14 " " " 28 "
"	<i>P. M. Larsson . . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>Chr. Christenson . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>Jöns Bengtsson . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>C. A. Andersson . . . .</i>	" 14 " " " 26 "
"	<i>J. Eklund . . . . .</i>	" 14 " " " 27 "
"	<i>M. Dahn . . . . .</i>	" 14 " " " 25 "
och	" <i>Lasse Jönsson . . . . .</i>	" 14 " " " 26 "

§ 4.

Justerades ett protokollsutdrag, hvarefter Kammarens ledamöter
åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 4 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Fredagen den 20 Mars.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes, under ledning af Herr vice Talmannen, det på förmiddagen började sammanträde.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets Memorial N:o 25, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti tvenne frågor rörande regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel; samt

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 4, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4:de och 9:de punkterna af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 3, angående vissa delar af tullbevillningen.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{4}$ 8 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.